

COTAIPEC
COMISIÓN DE TRANSPARENCIA Y ACCESO A LA
INFORMACIÓN PÚBLICA DEL ESTADO DE CAMPECHE

**NOJ A'ALMAJ T'AANIL U TS'A'ABAL
K'AJ ÓOLTBIL U TSOL MEYAJIL
U JALA'ACHIL U LU'UMIL
CAMPECHE**

**COMISION DE TRANSPARENCIA
Y ACCESO A LA INFORMACION
PÚBLICA DEL ESTADO DE
CAMPECHE**

DR. JORGE G. GASCA SANTOS,
COMISIONADO PRESIDENTE.

LIC. MANUEL R. OSORNO MAGAÑA,
COMISIONADO.

C.P. ROSA F. SEGOVIA LINARES,
COMISIONADA.

M.A.P. TERESA DOLZ RAMOS,
SECRETARIA EJECUTIVA.

**UNIVERSIDAD AUTONOMA
DE CAMPECHE**

MTRA. ADRIANA ORTIZ LANZ,
RECTORA UAC.

LIC. JOSÉ ROMÁN ARANDA ALPUCHE,
DIRECTOR DEL CENTRO DE ESPAÑOL
Y MAYA DE LA FACULTAD DE
HUMANIDADES.

LIC. IRENE YOLANDA AKÉ CHÉ,
TRADUCTORA.

**NOJ A'ALMAJ T'AANIL U TS'A'ABAL
K'AJ ÓOLTBIL U TSOL MEYAJIL
U JALA'ACHIL U LU'UMIL
CAMPECHE**

COTAPEC

COMISIÓN DE TRANSPARENCIA Y ACCESO A LA
INFORMACIÓN PÚBLICA DEL ESTADO DE CAMPECHE

**NOJ A'ALMAJ T'AANIL U TS'A'ABAL
K'AJ ÓOLTBIL U TSOL MEYAJIL
U JALA'ACHIL U LU'UMIL
CAMPECHE**

**COMISIÓN DE TRANSPARENCIA Y ACCESO A LA
INFORMACIÓN PÚBLICA DEL ESTADO DE CAMPECHE.**

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE CAMPECHE.

**CENTRO DE ESPAÑOL Y MAYA DE LA FACULTAD DE
HUMANIDADES.**

Primera edición 2014.

Ejemplar de cortesía prohibida su venta.

Impreso en la Ciudad y Puerto de San Francisco de Campeche, México.

OKSAJ T'AAN

Wey t Noj Lu'umile'exa' ichil u ya'abach utsil tso'ok k náajaltik ti'al k jóok'ol t'aanil yéetel kuxtalile' leti' u yaantal to'on u tsol t'aanil u ts'aabal k'aj óoltbil u Meyaj Jala'achil, le je'ela' Nojbe'enil xan wey tu Noj Lu'umil Campeche'. Ka'ache' u yilik kajnáal u ts'aabal u yojeelti le tsol t'aanilo'oba' chan talam je'el bix xan u ts'aabal k'ajóoltbil tumen u Mola'ayilo'ob Jala'achil.

Ikil u sen meental u meyajil tumen u Mola'ayilo'ob Kajnáalo'ob yéetel u Noj Mola'ayil Múuch' Wüinik Kaaj beyxan je'el bix u yaantal u A'almaj T'aanil ti'al u béeychajal u ts'aabal k'aj óoltbil u tsol meyajil Jala'achile' leti' beetik bejlae' kajnáale' ku páajtal u yojeeltik wáaba'ax tsol t'aanil tu yóok'lal u meyajil Jala'achil.

Tu yóok'lal túun le je'elo'oba' je'el bix tu yóok'lal U A'almaj T'aanil u páajtal u T'aanal Maasewáal T'aane' ku béeychajal U Noj Mola'ayil u Ts'aabal k'aj óoltbil u tsol T'aanil Meyaj U Jala'achil u Lu'umil Campeche' u ts'áaiik k'ajóoltbil u A'almaj T'aanil ich Maayat'aan, lela' ikil u ch'a' nu'uktik A'almaj t'aanil ku ya'like' le máasewal t'aano'obo' junjaats ti' u ba'alil miaatsil yéetel u t'aan le noj lu'umila'. U yantal ya'ab máasewal t'aano'obe' u ye'esajil u yantal ya'ab miaatso'ob ti' le Noj lu'umila', je'el bix u t'aanil tu yóok'lal tuláakal u kajnáalilo'ob u noj lu'umil meejikoe' ku páajtal u tsikbalo'ob ti' u t'aan u kanmajó'ob, xma' u we'e'tel ti' mixtu'ux bey xan ku páajtal u meyaj ti' tambil wa ts'iibtbil je'e tu'uxak u k'áate'.

Beyxano' ku ch'a' nu'uktik u kaxtik u yaantal u tojbe'enil A'almaj T'aanil ti'al beyo' u Mola'ayilo'ob Jala'achile' u ts'áiko'ob ojéeltbil u meyaj ku beetiko'ob, bey xano' ku tsikbe'entik kajnáal maayat'aanilo'ob yéetele' ku kaxtik u kaláanta'al yéetel u nojochkúunsáal le u t'aanila'. Uláak' ba'al ku kaxtike' u béeykuntik kajnáale' ku k'aj óoltik u tsol meyajil Jala'achil.

Le Noj Mola'ayila' tu beetaj u jóok'sáal u A'analte'il ti'al u yilik u nojbe'ensa'al u k'áayta'al u Noj A'almaj T'aanil ichil jcampeche maayat'aanilo'ob, le je'el xana' jmeenta'ab yéetel u áantajil Noj Najil Ka'anal Xook Campeche le ku jo'olintik Mtra. Adriana Ortíz Lanz, u Nojochil Kúuchil xook káastlan yéetel maayat'aan Lic. José Román Aranda Alpuche ti' u kúuchil xook Humanidades, beyxano' yéetel u meyajil máansaj ts'iib ich maayat'aan tumen Irene Yolanda Aké Ché.

Le Noj A'almaj T'aana' ku béeychajal u beelal ken ch'a' nu'uktáak tu beel. Bey túuno' mixmáak ku p'áatal wáaj mina'an u si'ipil chéen tumen ma' u k'aj óoli', ts'o'okol xane' tuláakal kajnáale' je'el u k'amiko'ob u yutsil u jeets' t'aanilo'obe' yéetele' je'el xan u kaxtiko'ob u ts'aabal chuka'anil u yutsil ti'obe' tumen ku k'áatiko'ob ikil u jach k'aj óoltajmo'ob, tu yóok'lal túun le Noj A'almaj T'aana' bejlae' tách k'jóok'sik u áanalte'il.

U NOJ JO'OLPÓOPIL

**NOJ A'ALMAJ T'AANIL U TS'A'ABAL
K'AJ ÓOLTBIL U TSOL MEYAJIL U JALA'ACHIL U LU'UMIL
CAMPECHE**

**YÁAX JO'OL TS'ÍIB
TU YÓOK'LAL U MEYAJIL UNAJ U BEETA'AL
YÁAX NOJ JAATS
NOJ T'AAN**

Yáax jaats ts'íib.- Le Noj A'almaj t'aana' najbe'entsil ti' tulákall kaaítalil yéetele' ku yáantik u ma'alob kuxtalil tu lu'umil Campeche, beyxano' ku jeets' taantik u páajtalil ti' tulákak máak u k'aj óoltik u tsol meyajil Jala'achil. Ti'ál le je'ela' ku moktaantik u ts'áaiq ojéeltbil u meyajil ku sen beetik meyajnáalo'ob, beyxano' jach na'atbentsil u tsoolil yéetele' ma'taan u k'áata'al u bo'olil.

II a wilej: Jaats ts'íibil chúukbesa'an tu yóok'lal u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 2.- U ts'íibil ju'unilo'ob ku bin u jóok'olo'ob tu kúuchilo'ob meyaje' ku béeychajal u ti'alinta'al tumen kajnáalo'ob, je'el bix u ya'alink le Noj A'almaj t'aana'.

Jaats ts'íibil 3.- U meyajil le Noj A'almaj T'aana' leti' le je'elo'oba':

I. U jets' a'alink unaj u ts'abal k'aj óoltbil tulákak meyajil ku beetik u Mola'ayilo'ob Jala'achil;

II. U ts'áaiq u moktaanilo'ob ku ts'áaiq u páajtalil ti' kajnáal uk'áat chi'itik u tsoolil meyajilo'ob, jáalk'abe'enil u beetik yéetele' ma' bo'oltibili';

III. U tsolik ba'ax unaj u beetik máak ti'ál u ts'áabal u yojéeltik le ba'ax ku k'áatiko', je'el bix u ya'alink u yutsil jeets' t'aanilo'ob;

IV. U beetik u sen ma'alobkúunta'al u nu'ukbesajil ikil u beeta'al u meyajil jala'achil, beyxano' u tso'olol u ju'unilo'ob ku ye'esik ba'ax ku meenta'al, lela' je'el bix u ya'alink le Noj Mola'ayila';

V. Jtse'elij;

VI. U jets' a'alink ba'ax ba'alo'ob ma' unaj u ts'áabal ojéeltibili', tumen je'el u páajtal u yúuchul loobil ich kaaje wáaj je'el xan u beeta'al ti' je'el máaxake';

VII. Yaan u kaxtik u k'u'ubul yéetel u ts'e'ekta'al ma'alob ti' kajnáalilo'obe' tulákak meyajilo'ob ku beeta'al; yéetel

VIII. U beetik u yaantal u Kúuchil Mola'ayil u ts'áaiq ojéeltbil u Tsol meyajil u Jala'achil u Lu'umil Campeche tumen leti' ilik u yaantal yéetel ku k'aaytiik ti' tulákak máak yaan u páajtalil u yojéeltik ba'ax meyajil ku beeta'al, ku yilik xan u jóok'ol yéetel utsil tulákak ba'ax ma' tu béeychajal ka'achi'e'. Yaan u tsolik bix kun líik'spajal yéetel kun kanáantbil u chüükulil meyajnáalo'ob ichil u junjump'éelil u kúuchilo'ob meyaj jala'achil.

II a wilej: xóot' jaats ts'íibil jtse'el tu yóok'lal u A'almaj T'aanil xokbe'en 131 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik t Lu'umil, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 5034 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 4.- Ti'al u jóok'ol táanil le A'Almaj t'aanila' yaan k na'atik le tsol t'aana':

- I. U tsol meyajil Jala'achil: Tuláakal u nu'ukbesajil ts'íib ku tsolik bix u yúuchul u meyajil jala'achil te' tu jejelás kúuchilo'obo' yéetelé' k'a'abet ma' j-oks'a'an ichil le ma' unaj u ts'a'abal ojéeltbilo';
- II. U páajtalil u k'áat chi'itik kajnáal u tsoolil ba'ax ku meental wáaj bix meental u meyajil jala'achil;
- III. Kajnáal ku k'áat chi'itik wáaba'ax. U máakil ku k'áat chi'itik ba'ax ku meenta'al wáaj bix u yúuchul u meyajil Jala'achil;
- IV. U Mola'ayilo'ob Jala'achil. U mola'ayilo'ob ku beetiko'ob u meyajilo'ob u jala'achil t Lu'umile'ex, u Mola'ayil ilaj u meyaj Jala'achil yéetel u mola'ayil ilaj tokbail; le ts'ooko'oba' chéen tu juunal ku meyajo'ob; beyxano' u mola'ayilo'ob méek'ta'an kaajo'ob, yaan uláako'obe' ku meyajo'ob yéetel u áantajil jala'achil wáaj chéen tu juunalo'ob, yaan u k'iinile' múulmeyajil yéetel u tojolil; yaan xane' u mola'ayil kajnáalo'ob ku múch'kubáa'ob je'el bix u ya'alink u A'almaj t'aanilo'ob u Lu'umil México, le je'elo'oba' yaan u páajtalil ti'ob u k'áat chi'itiko'ob wáaba'ax;
- V. U kúuchil t'aanlaj tsol meyajil. U kúuchil tu'ux ku k'áatik kajnáal wáaba'ax u k'áat u yojéeltej, tu yóok'lal le je'ela' yaan u páajtalil u beetik je'el bix u ya'alink u jeets' t'aanilo'ob le A'almaj T'aana';
- VI. Noj Mola'ayil t'aanlaj tsol meyajil. U Noj Mola'ayil ku ts'áaiik k'aj óoltbil u tsol meyajil u jala'achil tu Lu'umil Campeche.
- VII. Tsol meyajil ma' jáalk'abe'enil u ts'a'abal ojéeltbili'. Meyajil jala'achil ma' jáalk'abil u ts'a'abal ojéeltbili' ti' le k'iino'oba' tumen bey u ya'dlik u A'almaj t'aanil;
- VIII. Tsol meyajil muklb'enil. Tuláakal u meyajil mola'ayil jala'achile' chéen wáamáax ajmeyajil ku p'áajtal u yojéeltik, tu ts'o'okol xane' tu yóok'lal u chíikulil u k'aaba' máak kananbe'enil ma' u ts'a'bal k'aj óoltibil, je'el bix u ya'alink le A'almaj t'aana'.
- IX. U chíikulil u k'aaba' máak: tuláakal tsol t'aanil tu yóok'lal u kuxtalil juntúul máak', je'el bix u ch'iibalil, u bixil u wiinkilil, u bixil ti' u yóolalil, , u bixil u bisikubáaj yéetel u baatsil, tu'ux yaan u kajtalil, u xokbe'enil tu'ux u t'aanal, u ba'alo'obail yaanti', u yoksaj óolil je'el bix ba'ax ku tukultik to yóok'lal u máansikubáaj ichil u t'aanil kaaj, oksaj óolil yéetel u tuukil bix unaj u béeykunsik u kuxtal máak, bix yanik ti' u toj óolalil wáaj u na'at óolalil, waaj ku yutstal tu yich xiib wáaj ch'up je'el bix u láak' ba'alo'ob bak'pachtik u kuxtal.
- X. U tsoolil u xuupil u t'aanla'al kaaj tumen Jala'achil. U A'almaj t'aanil u xuupil ikil u meyaj Jala'achil je'el bix u tsol xuupil Méek'ta'an kaajilo'obe'.

KA'ANOJ JAATS TSOL T'AANIL MEYAJ NAJB'E'NTSIL U TS'A'ABAL K'AJ ÓOLTBIL

Jaats ts'íib 5.- U Mola'ayilo'ob Jala'achile' najbe'e'tsil maantats' u tsoliko'ob u t'aanil meyaj, lela' tak ichil u lajuntujo'op'éel k'iinil úuchik u ts'a'abal k'aj óoltbil. U tsol t'aanile' k'a'abet tu yóok'lal u meyajil ku beetik Mola'ayil, beyxano' ti'ál u páajtalil u k'aj óolta'al tumen je'el máaxake', je'el bix le je'elo'oba':

- I.** U tsoolil u k'aaba' mejen kúuchilo'ob yaan ichil u Mola'ayil je'el u bix u ajnojochilo'ob ilik yéetel uláak' u ajmeyajilo'ob;
- II.** U tsoolil kuchmeyaj ku beetik meyajnaal yéetel buka'aj ku náajaltik tu yóok'lal, beyxano' u bajuxil u bo'olil tu yóok'lal uláak' wáajba'ax meyajil ku beetik, lela' je'el bix u ya'alik u ju'unil u taak'iniil ts'a'an ti'ál meyai;
- III.** U ts'iib ju'unilo'ob tu'ux ku tso'olol u ba'axtenil ku cha'abal meyaj ti' uláak' Mola'ayilo'ob ma' meyajil Jala'achili', le je'elo'oba' k'a'abet u beetiko'ob u Mola'ayil Jala'achil, je'el bix u ya'alik le A'Almaj t'aana', beyxano' u mokt'aanta'al u ts'a'abal meyaj ti'ob yéetel ba'ax unaj ti'ál u yúuchul maan ba'alo'ob wáaj bo'olt meyajilo'ob;
- IV.** U tsol k'iinil kun yúuchul meyaj je'el bix nu'ukulil kun maanbil, beyxano' u jejeláas meyajilo'ob kun meentbil, je'el bix u ya'alik u jeets' t'aanilo'ob; beyxano' yaan u ts'a'abal ojéeltilb u payalt'aanilo'ob ti'ál meentbil meyaj ich kaaq, u cha'abal meyaj, maan ba'alo'obail, siibil wáaba'ax, majanilo'ob yéetel u ts'a'abal u yutsil meyaj, beyxano' u tsoolil bix u bin u béeychajal u yúuchul tuláakal le ba'axo'oba', tu yóok'lale' yaan u ts'iibta'al u mokt'aanil le meyajilo'oba', ba'ax ku ya'alik tu yóok'olal, u tojolil, u kananbe'enil; u k'aaba' máax ti' ku ma'anal wáaba'ax wáaj máax jo'olintik u jeets' t'aanil meyaj, u k'iinil kun xaantal u meenta'al u meyajil yéetel bix kun táakpajal meyaj kajnáalilo'ob;
- V.** U tsoolil nojoch meyajilo'ob kun meentbil tumen je'el máakalmáak Mola'ayil Jala'achil, yéetele' yaan u ts'áaiq u tojolil yéetel u kanambe'enil; u tu'uxil kun meentbil, u k'aaba' u kúuchil je'el bix u k'aaba' Mola'ayil Jala'achil jo'olintik u meyajil, beyxano' bix kun kanáantbil u béeychajal le meyajo';
- VI.** U tsoolil ts'iib bix jóok'ik u xak'ál meyajil ku meenta'al tumen u Noj Mola'ayil ilaj meyaj Jala'achil wey ti' k Lu'umile', je'el bix u mejen Mola'ayil méek'ta'ankajilo'ob, lelo'oba' tu k'iinil ts'oka'an u beetiko'ob u xóot' meyaj Mola'ayilo'ob Jala'achil; beyxano' ba'ax unaj u tojkiinta'al wáaj u chúukbesa'ál ichil u meyajo'ob;
- VII.** U tsol taak'iniil kun xupbil ikil u béeychajal u meyaj Mola'ayilo'ob Jala'chil tu jaajats ja'abil;
- VIII.** U tsol meyajil ku beetik u Mola'ayilo'ob Jala'achil, je'el bix uláak'o'ob ku bin u yaantal, tu yóok'lale' unaj u tso'olol u tojolil ba'ax yéetel kun meentbil, beyxano' u tsoolil ba'ax k'a'abet u beetik kajnáal ti'ál u k'amik u yutsil le meyajo'oba';
- IX.** U ts'iib ju'unilo'ob xak'alta'ano'ob tumen U Noj múuchil wiinik tu Lu'umil Campeche tu yóok'lal meyajo'ob ku tukulta'al u beeta'al, je'el bix u ts'iibil k'ax t'aano'ob , A'ajmaj T'aano'ob, u ts'iibil juum t'aanilo'ob yéetel u ju'unil liksaj tsikbal ku beeta'al sáansamal;
- X.** U jeets' t'aanilo'ob ku ya'alik bix unaj u meyaj Mola'ay Jala'achil, u noj ju'unilo'ob k'ubén t'aan ti'ál meyajnaalil, u chíikulil ju'un ti'ál u yúuchul ts'iib, u k'ax t'aanilo'ob u meentmajao'ob yéetel uláak' Mola'ayilo'ob, je'el bix uláak' ju'uno'ob ku k'a'abetchajal ti'ál u tojil meyaj;
- XI.** U tsol ju'unilo'ob tu yóok'lal tokbail yaan u yilajil yéetel u meyaj wáaj chéen k'a'abet u k'aj óoltik;
- XII.** U tojol meyaj ku beetiko'ob;
- XIII.** U tsolmeyajil jejeláas Mola'ayilo'ob k'aj óolta'ano'ob tu táanil Instituto Electoral del Estado, u xak'ál ts'iib ju'unilo'ob ku beeta'al ti'ob, je'el bix u

jach ila'al u ju'unil ku ye'esik taaaan u beetiko'ob u meyaj, beyxano' u tsoolil u xu'upul u taak'iinil meyaj its'a'an ti'ob ti'on tumen u noj Jala'achil t Lu'umil; **XIV.** U tsol k'aaba' ajmeyajilo'ob ku taaaanliko'ob u k'aat chi'ita'al waajiba'ax, jach u tu'uxil yaan u k'uuchil u meyaj, je'el bix tu'ux je'el u túuxta'al ts'iibil taaaan ti'obe';

XV. U tsoolil u nu'ukulil u taaaapkajal kajnaal ichil u meyajil jala'achil, lela' tumen waaj bey u ya'alink u A'almaj t'aanil unaj u beeta'alo', lela' ti'al u ya'antikubaa'ob Mola'ayilo'ob ikil u ch'aaaj nu'uktiko'ob u beeychajal meyaj; **XVI.** U tsoolil tsol xikin ku beeta'al tumen u Noj Mola'ayil ku taaaanlik u tojbe'enil wiinik wey ti' k Lu'umile'exe';

XVII. U k'ax taaaanilo'ob yéetel u mokt'aanilo'ob meyaj ku tojkiintik u nu'ukbesajil meyaj tuláakal ajmúuch' meyajil Jala'achil, je'el bix le ma' tu yokolo'ob ichil u Mola'ayil müuch' meyaj. Beyxano' u tsol k'aaba' le ajmúuch' meyajilo'oba', u bajuxil ku bo'otiko'ob ikil yaaniko'ob ichil u Mola'ayil Müuch'meyaj, u k'aaba' máax ti' k'ubiko'ob je'el bix máax ku toxik u bo'olil tu'ux unajil;

XVIII. U tsoolil buka'aj u taak'inil Mola'ayil taaaan u bin u xu'upul, beyxano' u p'aaxile' je'el u páajital u yojéelta'al tumen je'el máakalmáake';

XIX. U tsoolil u chuka'anil tsol t'aanil meyaj Mola'ayil Jala'achil yéetel u ts'ook chiikulil xokbe'enilo'ob meyaj unaj u beetiko'ob;

XX. U tsoolil buka'aj taak'inil ku k'u'ubul ti' máak, ti' u jaytúul u máakil yéetel ti' máakalmáak u Mola'ayil. Beyxano' u ts'iib ju'unil tsol t'aanil meyaj ku k'u'ubul ti'ob tumen le máax ti' u jk'ubma'ob taak'in meyaj;

XXI. U tsoolil buka'aj xu'up tu beeto'ob ja'abenja'abil je'el bix tak tu'ux naakal u ts'o'oksa'al u xóoxot' meyajilo'ob;

XXII. U tsoolil u k'aat chi'ita'al waaj ba'ax tsol t'aanil meyaj, je'el bix u nukil its'a'ab ti'ob; beyxano'

XXIII. Uáak wáaba'ax ku tukulta'al najbe'entsil u ts'a'abal ojéeltbil tu yóok'lal u meyajil le Mola'ayilo' wáaj tu yóok'lal le Noj Mola'ayila', bey túuno' ku beeychajal u ts'áa'bal u páajtalil ti' kajnaale' uk'aj óoltik u tsol t'aanil meyaj Mola'ayilo'ob u Jala'achil wey t Lu'umile'exe',

U Mola'ayilo'ob Jala'achile' yaan u ts'áaiko'ob k'aj óoltbil tu chiikulil internete' tuláakal ba'ax yaan u yilajil yéetel u meyaj, chéen ba'ale' yaan u wet'ik u ye'esik ba'ax ku ya'alink tu ka'ak'aal jaatsil le A'almaj t'aanila'.

Meyajnaal Jala'achil ts'o'oka'an tak óokpáak jkóola'ak tsolbil u xikin tumen le Noj Mola'ayila' tu ichil jump'éel ja'ab, yéetele' wáaj ma' tu ch'a nu'uktaj ba'ax ku ya'alink le jaats ts'iiba' yaan u bo'otik u si'ipil je'el bix u ya'alink u jaats ts'iibill 77 ti' le Noj A'almaj T'aana'.

II a wilej: Jaats ts'iibil jelbesa'an tu jaatsil XIX, yéetel tu ka'ajaatsil , beyxano' j-oksa'ab ichil tu chan jaatsil XX tak XXIII tu yóok'lal u A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Müuch' Wiinik t Lu'umil, its'a'ab k'aj óoltibile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

II a a wilej: U ts'ook jaats ts'iib j-oksa'ab tu yóok'lal u A'almaj T'aanil 232, tumen u LIX Mola'ayil Müuch' Wiinik t Lu'umil, its'a'ab k'aj óoltibile' tu Noj A'Alalte'il 5041 ichil u 19 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2012.

Jaats ts'íibil 6.- U Noj mola'ayil áantaj tokbail t lu'umile' yaan u je'ek'chitik u xuul t'aanil ajpis óol, le je'ela' u páajtal u k'áatik ma' u ts'a'abal ojéeltilbil máax yaano'ob te' tokbaila'.

Jaats ts'íibil 7.- Mola'ayilo'obe' yaan u wet'ik u beetiko'ob wáaba'ax ma' j-i'áalanti'obi', je'el bix u ya'alik le A'almaj t'aana', le óok'lale' tuláakal u ts'íibil ju'unil ku bin u jóok'ol ichil u meyajilo'ob je'el bix u bin u liksiko'obe' ku yokol ichil tuláakal ba'al jáalk'abil u yojéeltiko'ob kajnáalil, je'el bix u ya'alik tu 56 jaatsil ts'íib ti' u Jeets' t'aanil bo'ol ti' Jala'achil tu lu'umil Campeche.

Jaats ts'íibil 8.- U k'áat chi'itik kaajnáal wáaba'ax unaj u yojéeltike' ma' bo'oltbili'. Tu yóoklale' meyajnáal Jala'achilo'obe yaan u kanáantiko'ob ma' u sen xuupo'ob ikil u k'ubiko'ob u nu'ukbesajil t'aan ku k'áatalti'io.

Kanambe'enil u éejenta'al le ts'ook t'aana' Mola'ayilo'obe' túune' je'el u páajtal u k'áatiko'ob u bo'olile', lela' chéen tu yóok'lal u nu'ukbesajilo'ob ku k'a'abetkúusiko'ob ikil u k'ubiko'ob le tsol t'aanil k'áata'ab ti'obo', beyxano je'el bix u ya'alik u A'almaj t'aanil bo'oltbil u meyaj Jala'achil.

U ba'ax óok'lalil yaan u yúuchul bo'olile' leti le je'elo'oba':

- I. U tojol u ba'alo'obail ku k'a'abetchajal ti'ál u jóok'sa'ál u ts'íibil ju'unilo'ob;
- II. U tojol u bo'otal u túuxta'ál u ju'unilo'ob;
- III. U tojol u ts'a'ál ts'íibta'ál u ju'unilo'ob, lela' wáaj bey u k'áata'ál.

Wáaj yaan máax ku k'áatik ka' k'u'ubik ti' u nu'ukbesajil liik'saj t'aanilo'obe' (medios magnéticos) ti'ál túun u k'u'ubul ti' u tsol t'aanil tu k'áataje', mina'an u bo'otik mixba'ál.

II a wilej: Jaats ts'íibil chúukbesa'an tu yóok'lal u A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik t Lu'umil, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 9.- Máak ku k'amik tsol t'aanil tu k'áataje' ku kuchik u kanambe'enil u meyajtik beyxano' ku k'a'aytik tu beel, je'el bix u ya'alik u A'almaj t'aanil.

U xuunp'attik máak jumpáak wáaj tuka'aten ba'ax u k'áat chi'itmaje' je'el u beetik u yaantal u kuch bo'otik tu yóok'lale' tumen waaj bey u sen yúuchulo' je'el u beetik xan loobiltik u meyajil ku beetik mola'ayil, yéetele' ku ye'esik chéen mina'an mixba'ál u beelal ti' máak ku k'áat chi'itik wáaba'ax.

ÓOX NOJ JAATS TU YÓOK'LAL U KÚUCHIL U LÍIK'SAÁL U TSOL JU'UNIL MEYAJ

Jaats ts'íibil 10.- Le Noj Mola'ayila' leti' kun u tsol bix kun líik'spajal tuláakal u ju'unilo'ob, bix u nu'ukulil u káasa'al u meyajil, bix kun jajaatspajal ikil u líik'sa'al bix kun kanáantbil ikil péeksa'al ichil u kúuchil yéetel bix kun kanáantbil ma' u k'astal te' tu kúuchilo' je'el bix te' tu kúuchil k'ajláayil kaaaj.

Jaats ts'íibil 11.- Mola'ayilo'ob kaaje' yaan u yaantal u kúuchilo'ob u líik'sa'al le ju'uno'oba', yéetele' yaan u ch'aaj nu'uktiko'ob u bixil unaj u yaantal u kúuchil, je'el bix u ya'alilk le Noj Mola'ayila'.

Jaats ts'íibil 12.- U nojchil u kúuchil líik'sajil ts'íibil ju'unilo'obe' leti' xan kun u yil u kanáanta'al u ju'unil k'ajláayil u Lu'umil Campeche.

Jaats ts'íibil 13.- Le Noj Mola'ayila' leti' kun u xak'alt máakalmáak ts'íib ju'unilo'ob jach k'a'anda'an u páaykunta'al u líik'sajil, kex wáaj túun beya' je'el xan u páajtal u ts'a'abal ojéeltibile', chéen ba'ale' yaan u túuxtik tu kúuchil u xak'alta'al ba'ax sen ts'íibta'an te' tsol t'aanilo' ti'al u yila'al u líik'sa'al yéetel u kanáanta'al.

Jaats ts'íibil 14.- Le noj Mola'ayila' yaan xan u ts'áai u nu'ukul bix kun jáatspajal u tsoolil, u líik'sajil, u kananbe'enil ti'al ma' u yokol u yikel, u kuuxuntal je'el bix ti'al ma' u yúuchul wáaba'ax loob ti' u ju'unilo'ob, ti'al túun le je'ela' yaan u ch'aa óoltik u tsoolil u líik'sa'al ju'uno'ob, je'el bix u ya'alal ti' tumen le aqkanan ts'íibil ju'unilo'obo'.

Jaats ts'íibil 15.- Molayilo'obe' yaan u tsool ts'íibtiko'ob tuláakal ba'al ku beetiko'ob ichil u meyajilo'ob, je'el bix le tu'ux chéen yaan ba'al u yilo'ob yéetelo', le óok'lal xane' najmal uláaj líik'siko'ob u ts'íibil tsol meyajilo'ob. Ti'al túun u béeychajale' yaan u beetiko'ob le je'elo'oba':

- I. Yaan u yaantal u nu'ukbesajil ku tsolik ba'ax meyajil ku bin u beeta'al, je'el bix u bin u líik'spajal, ti'al beyo' maantats' chuka'an u tsol t'aanil;
- II. Yaan u ts'áiko'ob u túumben nu'ukbesajilo'ob ti'al u séeb kaxta'al wáaba'ax unaj u yojéelta'al, yéetel
- III. Yaan u beetiko'ob ba'ax ku ya'alal ti'ob tumen u Noj Mola'ayil.

II a wilej: Jaats ts'íibil chúukbesa'an tu yóok'lal u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'a'ab k'aj óoltibile' tu Noj A'lalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

KAMP'ÉEL NOJ JAATS TU YÓOK'LAL U PÁAJTALIL U K'AJ ÓOLTA'AL U MEYAJIL JALA'ACHIL

Jaats ts'íibil 16.- Ichil t lu'umile'exe' tuláakal máak ku páajtal u k'aj óoltik u ts'íibil tsol meyajil ku beetik Jala'achil, ba'ale' yaan u beetik je'el bix u ya'alik le A'almaj T'aana'.

Ma' tun jach k'áat chi'itbil ti' kajnáal ba'ax óok'lal unaj u yojéeltik le ba'ax ku k'áatiko', mix ka u jach e'es ba'ax beetik u k'áat chi'itik ba'ax u meyajil Jala'achil, lela' ja'ali' chéen tu yóok'lal wáaj ku k'áatik u ts'íibil tsol t'aanil jach páaykunsa'an u líik'sajil.

II a wilej: Jaats ts'íibil chúukbesa'an tu yóok'lal u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 17.- JTSE'ELIJ.

II a wilej: Jaats ts'íibil jtse'el ichil u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

JO'OP'ÉEL NOJ JAATS TU YÓOK'LAL U KÚUCHILO'OB KU TS'ÁAIK' K'AJ ÓOLTBIL U MEYAJ JALA'ACHIL

Jaats ts'íibil 18.- Ti'al u jéets'el u meyajil le Noj A'Almaj t'aana' chéen u meyajnádil Jala'achil wáaj u kúuchil jts'a'an ti'al u ts'a'abal k'aj óoltbil u tsol meyajil Jala'achil, ku páajtal u k'ubik, lela' je'el bix unaj u beetik ichil u meyaj.

Jaats ts'íibil 19.- U nojchil jujump'éel Mola'ayile' yaan u ts'áaik juntúul u meyajnádil ilaj u béeychajal u meyajil le kúuchilo'oba'.

Jaats ts'íibil 20.- U Meyajil le kúuchilo'oba' leti' le je'elo'oba':

- I. U k'amik yéetel u yilik u k'u'ubul ti' kajnáal u tsol meyajil Jala'achil ku k'áatik;
- II. U tsolik ti' kajnáal bix unaj u chup ts'íibtík u ju'unil tu'ux ku k'áat chi'ita'al u tsol meyajil jala'achil;
- III. U k'ubik ti' kajnáal u ts'íibil tsol meyajil ku k'áatik wáaj u ya'alik ti' ma' jáalk'abtbe'enil u k'u'ubuli', chéen ba'ale' yaan u tso'olol ti' ba'axten ma' t'aan u páajtal u k'u'ubul ti';
- IV. U k'ubik u yoochel u ts'íib ju'unil wáaj unaje' u ts'aal ts'íibil le tsol t'aanil meyaj ku k'áata'al ti'o', le je'el xana' wáaj líik'spaja'an te' tu kúuchil le mola'ayila';
- V. U jo'olintik u líik'sajil tsol t'aanil meyaj, u ma'alob ts'áaik nu'ukul u meyajta'al , u t'oxik, u kanantik je'el bix u tsolik u nu'ukul u líiks'pajal, lela'

je'el bix u ya'alik u A'almaj t'aanil le Noj Mola'ayila';

VII. JTSE'ELIJ;

VIII. JTSE'ELIJ;

VIII. U beetik uláak' meyajilo'ob ku ya'alik le Noj A'Almaj t'aana je'el bix uláak' mokt'aanilo'ob je'el u béeychajal u beeta'ale'.

II a wilej: Chan jaats ts'iibilo'ob VI yéetel VII jts'e'elo'ob ichil u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'iibil 20 Bis.- Wáaj ku k'a'abetchajale' u yóox Noj Mola'ayil Jala'achl, je'el bix u Mola'ayil méek'ta'ankajilo'obe', leti'ob kun u ts'áa'ob u mejen kúuchil t'aanlajil u tsol meyajil Jala'ach, je'el bix u ya'alik u mokt'aanil unaj u beetiko'ob, bey xano' uláak' kúuchilo'ob unajil ti'ál u béeychajal u meyajo'ob.

II a wilej: Jaats ts'iibil chúukbesa'an tu yóok'lal u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

WAKP'ÉEL NOJ JAATS TU YÓOK'LAL U TSOL MEYAJ JALA'ACHIL MA' JÁALK'ABTBE'ENILI'

Jaats ts'iibil 21.- Ichil u tsol meyajil jala'achile' yaane' ma' jach jáalk'abe'enili', le je'ela' wáaj oksa'an ichil u jaatsil mukulbe'enil tsol meyaj.

Jaats ts'iibil 22.- Ti'ál u jéets'el le A'almaj t'aanila' ku ch'áaj nu'ukta'al u tsol meyajil jáatsa'an tumen u Jo'olpóopil Mola'ayil meyajitik wáaj tumen u kúuchil wáaj xan tumen u nojchil ilik le meyaja' bey u ya'alik. Ti'ál u páajtal u ja'atsal mukulbe'enil tsol meyajil Jala'achile' yaan yaantal ichil le je'elo'oba' u tsol t'aanilo'ob je'el bix lelo'oba':

I. Wáaj u tsol t'aanilo'obe' ku loobiltik u kuxtalil noj lu'umile'ex, u xoot' lu'umil k kajtal wáaj k mek'ta'an kaajil;

II. Wáaj ku loobiltik kuxtalile'ex, k kajtalil wáaj u toj óolalil wiinkilale'ex';

III. Wáaj u tsol t'aanil meyajil ku ts'a'abal ojéeltbile' ku loobiltik tuláakal meyajil ku kanáantik ma' u yúuchul to'on wáajba'ax loobil, wáaj ikil u yila'al u bota'al si'ipil; áantaj tokbail; u mo'olol bo'olil u yutsil kajtalil je'el bix uláak'o'ob ikil u sen yúuchul p'is óolal, lela' wáaj tumen ma' t'aan u beetik loob;

IV. U k'aaba' kajnáal ti'an ichil u káajs'a'al kaaxan si'ipil, u meyajilo'ob tokbail, t'ox meyajil, bo'olil, u meyajil unaj u beeta'al yéetel u tsol t'aanil p'is óolal jala'achilo'ob wáaj uláak' ilaj meyajilo'ob, u máakil máax ku tak jo'ol, je'el bix u tsoolil meyaj unaj u beeta'al ti'ál u bo'ota'al si'ipil tak ken je'ets'ek u xu'u'saj t'aanil p'is óol. Ka'atúul máakil le tokbaila' je'e u páajtal u ya'alik ma' jáalk'abtbil u ya'ala'al máaxo'obi';

V. Tuláakal ba'ax ts'iibta'an tu ju'unil tsol t'aanil meyaj, le ku bin u jóok'ol ikil u bin u xak'alta'al je'el bix u nu'ukbsesajil ti'ál u jach ila'al u buka'aj taak'iniil

ku bin u xu'upul ichil u meyajil mola'ayilo'ob, lela' wáaj ma' chúukpajan u ts'o'oksa'al u meyajilo'obe';

VI. U ts'iibil tu yóok'lal u ba'alo'obail ajmeyajilo'ob, lela' wáaj u yuumilo'obe' ku ya'alaliko'ob jáalk'abtbil u ts'áa'abal k'aj óoltbil;

VII. Tuláak'ál u ts'iibil u bak'pachil máak tu yóok'lal wáaba'ax meyajil u tukulmaj u beetik je'el bix uláak' tu yóok'lal u nu'ukulul meyaj u jmáak'antmaj yéetel

VIII. U tsol t'aanil meyaj Jala'achil ku ch'áaj nu'uktik ti' ulák' Noj A'almaj'taanil je'el u páajtal u yoksa'al ichil mukulbe'enil tsol meyaj.

Yaan u tso'olol ti' máax k'áatik u tsol t'aanil meyaje' u ba'axtenil yaan ts'iibo'obe' ma' jáalk'abtbil u ts'áa'bal k'aj óoltbili' beyxano' wáaj yane' chéen ts'e'ets'ek ba'alo'ob ku páajtal u k'u'ubul ti'.

Le Mola'ayila' maantats' unaj u k'aj óoltik tuláakal ba'ax tu yóok'lal le tsol t'aanilo'oba', beya' ku páajtal u ya'alik xan bix unaj u bin ja'ajatsa'al wáaj ba'ax kúuchil meyaj najmal u ts'áaik k'aj óoltnil u mejay Jala'achil.

Ma' tun páajtal u ja'ats'al ichil ma' jáalk'abtbé'enil t'aano'obe', le yaan u yila'ail yéetel u kaxan poolil máax beetik loob ti' u páajtalilo'ob kuxtal máak yóok'ol kaab.

U Mola'ayilo'ob Jala'achilo'obe' maantats' chúumuk ja'abenja'abe' yaan u tsol ts'iibtiko'ob yéetel u jajaats k'aaba'ob u ts'aapil ju'uno'ob ku bin jatsiko'ob ichil le ma' jáalk'abtbénilo'obo'. Le tsol ts'iibila' yaan u ya'alik ba'ax kúuchil máak'antej, ba'ax k'iinil tu beetaj, u ba'axtenil bey tu beetajo', buka'aj k'iinil kun jets'páatal beyo', je'el bix u tu'uxil jaats ju'unili'. U tsol ts'iibile' mix bik'in kun u jets' a'al wáaj le je'elo'oba' u tsol t'aanilo'ob meyaj ma' jáalk'abtbé'enili'. U Moldayilo'ob Jala'achilo'obe' yaan ts'áaiko'ob ojéeltbil ti' le Noj Mola'ayila' u tsol ts'iibil ts'aap ju'unilo'ob ma' jáalk'abtbé'enilo'obi' lelo'oba' pa'ate' yéetel u chúumuk ja'abenja'ab tsol t'aanilo'ob, je'el bix u ya'alik u mokt'aanilo'ob tu yóok'lal.

U jo'olpóopil amal Mola'ayile' yaan u jeets' ts'áaik tuláakal u nu'ukulil ti'ál u kananta'ál, ti'ál ma' u k'astal wáaj u yokol u yik'el u ts'iib ju'unilo'ob jaajatsa'ano'ob.

II a wilej: Jaats ts'iibil jelbesa'ab tu yaax jaatsil yéetel tu chan jaatsil IV, beyxano' oksa'ab u jo'op'él yéetel wakp'él jaats ts'iib ichil u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wíinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu jaabil 2009.

Jaats ts'iibil 23.- Wáaj jump'él Mola'ayil ku ya'alik u ba'axtenil tsol t'aanil meyaj ma' jáalk'abtbé'enil wáaj mukulbe'enile' yaan u jach e'esik t'aan u beetik je'el bix u ya'alik le u yóoxp'él mokt'aanila'.

I. Le tsol t'aana' ku ch'anu'u ktuk u jaats' ts'iib t'aanil je'el bix u ya'alik le Mola'ayila';

II. U jach jáalk'abe'enil le tsol t'aanilo'oba' je'el u páajtal u loobiltik u yutsil

ku kaxtik le A'almaj t'aanila'; yéetel

III. U loobil ku páajtal u beetik tu yóok'lal u jáalk'abil le tsol t'aanilo'oba' jach noj ba'al ma' uts tu táanil u yutsil ba'ax ku kaxtik máaki'.

Jaats ts'íibil 24.- U tsol meyajil ku jatsik ma' jáalk'abe'enil tsol t'aanilo'obe' yaan xan u ya'alik le je'elo'oba':

I. Tu'ux jóoksa'ab u tsol t'aanil;

II. Ba'ax ti'al yéetel u ba'axtenil ja'ats beyo';

III. U máakalmáakil jaats ts'íib ju'unil ma' jáalk'abe'enil u ts'a'abal k'ai óoltibili'.

IV. U buka'aj k'iinil ku je'ets'el kun p'áatal beya'; yéetele'

V. U k'aaba' u máaxil jo'olinkúuntik u kanambe'enil.

Jaats ts'íibil 25.- Tuláakal tsol t'aanilo'ob ku p'atik yoksa'al ichil le ma' jáalk'abe'enilo'obe' leti' leken béeychajak le ba'alo'oba':

I. U máan tak lajunja'ab úuchik u káajs'a'al u ts'íibta'al;

II. U xu'ulul u líik'sa'al u ju'unilo'ob k'a'abet ti'al u chúukbesik u tsol t'aanil ma' jáalk'abe'enili'; wáaj

III. Tumen Le Noj Mola'ayila' ku jeets' a'alik tsol t'aanile' mina'an u ba'axtenil u yoksa'al ichil u tsol t'aanil ma' jáalk'abe'enile'.

Jaats ts'íibil 26.- Wáaj turnen láayli ku meyaj u tsol t'aanil maanaj ti' u ja'abil j-a'ala'ane' u Mola'ayilo'ob Jala'achile' je'el u páajtal u k'áatiko'ob ka líik'sa'ak tuka'atene'.

Jaats ts'íibil 27.- Ti'al u béeychajal le A'almaj T'aanila' ku ya'alal xane' ichil u tsol t'aanil meyaje' u k'aaba' meyajnáalo'obe' ku páatal mukulbe'enil.

Jaats ts'íibil 28.- Ichil u tsol t'aanil mukulbe'enile' ku ch'aaj nu'ukta'al xan le je'elo'oba':

I. U tsol t'aanilo'ob ku ya'alik u jo'olpóopil Mola'ayil Jala'achil unaí mukulbe'enil, je'el bix u ya'alik xan u VIII jaats t'aanil le A'almaj t'aanila';

II. Le ku k'ubiko'ob kaanjáalo'ob ti' u Mola'ayilo'ob Jala'achil;

III. U tsol t'aanil ku bak'pachtik u k'aaba' kajnáal turnen ku k'a'abetkúunsik u éejenta'al turnen u yuumil ti'al u ts'a'abal k'aj óoltbil, lela' je'el bix u ya'alik le A'almaj T'aana' ;

IV. U ch'aanukta'al uláak' Mok T'aanil jeets'el ikil u beeta'al le A'almaj T'aana', keetil u meyaj je'el bix le je'ela', ma' tách beetik loob ti' jaats t'aanil 131 yéetel 132 ichil u Mok t'aanil Noj Mola'ayil múuch' wíiniko'ob t lu'umile'ex Campeche.

Jaats ts'íibil 29.- Le Noj Mola'ayila' leti' kun u ch'a' nu'ukt u ka'atuka'ak'aal jaats ts'íib t'aanil, 27, yéetel 28 le A'almaj t'aana', ti'ál túun u béeychajal je'el bix u ya'aliko' yaan u éejenta'al jach unaj u beeta'al tuláakal ba'ax ku ya'alik ti'al u beeta'al u meyajil u ja'atsal u tsol t'aanilo'ob ma' jáalk'abe'enilo'obi'.

Jaats ts'ibil 30.- U tsol t'aanil meyaj ma' jáalk'abe'enile' wáaj mukulbe'enile' yaan u k'uubul ti 'u nojchil u kúuchilo'ob tokba'il wáaj p'is óolalil ken u k'áato'ob, chéen ba'ale' yaan u ya'aliko'ob ba'ax ti'ob yéetele' tumen yaan xan u meyaj ti'ob ti'ob u káajsa'al kaxan s'iipil wáaj u chúukbesik u tso'oksa'al uláak'. Bey túuna' le tsol t'aanila' je'el u béeysta'al u meyaj tu yóok'lal le p'is óolalilo' wáaj chéen tumen u ts'o'oksa'al jump'éel jkáasa'ané. Le je'ela' yaan u p'aatal chéen mukulbe'enil t'aan, ma' tun liik'sbil tu ts'aapil le p'is óolalilo'.

Kex wáan túun le tsol t'aanila' jóok'sa'ab ichil le mukulbe'enil t'aano'obo' u jo'olpóopile' yaan u ts'áaik k'aj óoltbil wáaj u k'ubik u tsol t'aanil jk'áat chi'ita'ab tumen kajnáal, chéen ba'ale' jach kananbe'enil ma' u k'ubik le mukulbe'enilo'obo'.

U jo'olpóopil u Mola'ayil Jala'achile' je'el u páajtal u k'áatik tak óoxwi'inalile' u bin chukik u k'iinil u xu'ulul liik'spaja'an tsol meyajile' tak uláak lajunja'abil , chéen ba'ale' wáaj láayli' kuxa'an u ba'axtenil oksa'ab ichil u jaatsil tsol t'aanil meyaj yéetel xane' yaan u yeesa'al u loobil tu beetaj , je'el bix u ya'alik ichil u 23 jaats t'aanil le A'almaj t'aana'.

WUKP'ÉEL NOJ JAATSIL TS'ÍIB TU YÓOK'LAL U MUKULBE'ENIL U K'AABA' MEYAJNÁALO'OB

Il a wilej: noj jaats jtse'el tu yóok'lal u A'almaj T'aanil xokbe'en 131 ti' u LX Mola'ayil Múuch Wiinik t Lu'umil, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 5034 ichil u 9 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2012.

Jaats ts'ibil 31.- JTSE'ELIJ

Il a wilej: jaats ts'ibil jtse'el tu yóok'lal u A'almaj T'aanil xokbe'en 131 ti' u LX Mola'ayil Múuch Wiinik t Lu'umil, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 5034 ichil u 9 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2012.

Jaats ts'ibil 32.- JTSE'ELIJ.

Il a wilej: jaats ts'ibil jtse'el tu yóok'lal u A'almaj T'aanil xokbe'en 131 ti' u LX Mola'ayil Múuch Wiinik t Lu'umil, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 5034 ichil u 9 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2012.

J a a t s   ts'ibil 33.- JTSE'ELIJ.

Il a wilej: jaats ts'ibil jtse'el tu yóok'lal u A'almaj T'aanil xokbe'en 131 ti' u LX Mola'ayil Múuch Wiinik t Lu'umil, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 5034 ichil u 9 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2012.

Jaats ts'ibil 34.- JTSE'ELIJ.

Il a wilej: jaats ts'ibil jtse'el tu yóok'lal u A'almaj T'aanil xokbe'en 131 ti' u LX Mola'ayil Múuch Wiinik t Lu'umil, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 5034 ichil u 9 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2012.

Jaats ts'íibil 35.- JTSE'ELIJ.

II a wilej: jaats ts'íibil jtse'el tu yóok'lal u A'Almaj T'aanil xokbe'en 131 ti' u LX Mola'ayil Múuch Wiinik t Lu'umil, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 5034 ichil u 9 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2012.

Jaats ts'íibil 36.- JTSE'ELIJ.

II a wilej: noj jaats jtse'el tu yóok'lal u A'Almaj T'aanil xokbe'en 131 ti' u LX Mola'ayil Múuch Wiinik t Lu'umil, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 5034 ichil u 9 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2012.

Jaats ts'íibil 37.- JTSE'ELIJ.

II a wilej: jaats ts'íibil its'e'el ichil u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

II a wilej: jaats ts'íibil jtse'el tu yóok'lal u A'Almaj T'aanil xokbe'en 131 ti' u LX Mola'ayil Múuch Wiinik t Lu'umil, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 5034 ichil u 9 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2012.

Jaats ts'íibil 38.- JTSE'ELIJ.

II a wilej: jaats ts'íibil its'e'el ichil u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

II a wilej: jaats ts'íibil jtse'el tu yóok'lal u A'Almaj T'aanil xokbe'en 131 ti' u LX Mola'ayil Múuch Wiinik t Lu'umil, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 5034 ichil u 9 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2012.

U KA'AP'ÉELIL JO'OL TS'ÍIB U BIXIL U BÉEYCHAJAL U K'AJ ÓOLTIK KAJNÁAL U TSOL T'AANIL MEYAJ JALA'ACHIL YÁAX JAATS TS'ÍIB U BIXIL U K'ÁAT CHI'ITA'AL TSOL T'AANIL MEYAJ

II a wilej: jelsesa'ab u k'aaba' Noj jaats ts'íibil ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 39.- U yáax ba'axil unaq u beetik kajnáal ti'ál u k'áatchi'ítik wáajba'axe' leti u k'ubik u ju'unil tu'ux ku k'áatik , lela' k'a'abet u beetik yéetel jest' óolalil yéetel u tsikbenil ti' u Mola'ayil Jala'achil, ti' u kúuchil ojela'an ti' yaan u tsol meyajil ku k'áata'alo'.

Jaats ts'íibil 40.- U Mola'ayilo'ob Jala'achile' yaan u jets'iko'ob u nu'ukbesajil ti'ál u béeychajal u k'áat chi'ítik wáajmáax u tsol meyajil ja'alachil, beyxano' ti'ál u jach yila'ál wáaj le tsol meyajila' ku páajtal u k'u'ubul, lela' je'el bix u ya'alink u A'almaj t'aanil.

U Mola'ayilo'ob Méekta'an kaajil' je'el bix u mejen mola'ayilo'obe' yaan xan u yaantal ti'ob le nu'ukbesajilo'oba', ba'ale', chéen le jmáanja'anak lajuntukank'aal u kajnáalilo'ob.

U Noj Mola'ayile' yaan u ts'áai jump'éelili' u nu'ukbesajil internet ti'al u keet meyajta'al u tsol meyajil Mola'ayilo'ob.

II a wilej: jelbesa'ab u k'aaba' Noj jaats ts'iibil ichil u Noj A'Almaj T'aanil yokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'iibil 41.- U mola'ayilo'ob Jala'achile' yaan u jets'iko'ob u nu'ukbesajil ti' internet ku béeykunsik u ya'alink u jaajil tu yóok'lal u tsol t'aanil ku ts'áai k'aj óoltbilo'. Kex beyo' yaan u liik'spajal u wáalalal ju'unilo'ob tu yóok'lal.

Jaats ts'iibil 42.- Tuláakal tsol meyajil ku ku'ubule' unaj tumen ku k'áat chi'itik kajnáal, tu yóok'lal túune' chéen yéetel le tsol t'aano'oba':

- I. U t'aanbe'enil k'aaba' u Mola'ayil máax ti' ku k'áatik le tsol meyajo';
- II. U k'aaba' kajnáal máax ku beetik le k'áat chi'o';
- III. U ts'iibil sáasil ba'ax tsol meyajil ku k'áatik; yéetel
- IV. U ts'iibil tu'ux yaan u kajtalil ti'al túuxtibil ti' u tsol t'aanil meyaj ku k'áatiko' wáaj tu'ux je'el u túuxta'al t'aan ti'e'.

Wáaj u máaxil ku k'áatik le tsol t'aano' jump'éel u chíikul kúuchil meyaje' yaan u yeesa'al u ju'unil ikil u káasik u meyaj, je'el bix u k'aaba' máax jo'olintik u meyaj.

II a wilej: jaats ts'iibil jelbesa'ab yéetel jts'e'el u yóox jaatsil ichil u Noj A'Almaj T'aanil yokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'iibil 43.- U k'iinil ma' tu jach na'atpajal ba'ax tsol meyajil ku k'áata'al, ma' chuka'an ba'ax ku k'áata'al yéetel ma' chuka'an jts'iibta'an je'el bix unaje' le Noj Mola'ayil túuna' yaan u túuxtik t'aan ti' máax k'áatik, lela' ti'al u ya'alink ti' k'áabet u chukbesik, ichil u seebakile' ichil u jo'op'éel k'iinil meyaj mola'ayil ts'o'oka'an u ya'alink ti' unaj u beetik. Wáaj tumen ma' t'aan u béeychajal u beetike' le tsol meyaj ku k'áatiko' yaan u taal u jóok'ol ma' tu beetaji'.

II a wilej: jaats ts'iibil jelbesa'ab yéetel jts'e'el u yóox jaatsil ichil u Noj A'Almaj T'aanil yokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'iibil 44.- Ts'o'oka'an u k'a'amal u ts'iib ju'unil k'áat tsol meyajil jala'achile' u chan kúuchil ilike' yaan u k'ubik le ba'ax ku k'áata'alo' tak ichil junk'aal k'iinil u meyaj, je'el bix u ya'alink le t'ool t'aano'oba':

- I.** Yaan u k'ubik u tsol meyajil Jala'achil ku k'áata'alo';
- II.** Yaan u ya'alik ma' tu páajtal u k'ubik u tsol meyajil Jala'achile' tumen ma' jchúukbesa'ab u chiikul t'aanil le ba'ax ku k'áata'alo'; yéetele'
- III.** Yaan u ya'alik xan ma' tu páajtal u k'ubik u tsol meyajil Jala'achil jaatspaja'an ma' jáalk'abe'enili' ti' le k'iino'obo' wáaj tumen mukulbe'enil t'aano'ob.

Wáaj tumen le tsol meyajil ku k'áata'alo' ma' tu yokol ichil u meyajil le Mola'ayila', u chan kúuchil Mola'ayil ilik tsol meyajile' unaj u ya'alik ti' u máaxil ku k'áatike' ichil u jo'op'éel k'iinil u meyaj, chen ba'ale' je'el u páajtal u ya'alik ti' xane', u Mola'ayil ku kuchik le u tsol meyajil ku k'áatiko'.

U káajbal u xo'okol u k'iinil kun xaantal ti'ál u k'ubul ti' kajnáal le ba'ax ku k'áatiko', jach tu láak' k'iinil ikil u k'ubik u ts'iib ju'unil wáaj tu ts'ook k'iinil u chúukbesik u t'aanil ku k'áatal ti', je'el bix u ya'alik u 43 jaats ts'iib.

II a wilej: jaats ts'iibil jelbesa'ab yéetel jts'e'el u yóox jaatsil ichil u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009

Jaats ts'iibil 45.- Wáaj jump'éel u mola'ayil jala'achil ma' t'aan u k'ubik u tsol meyajil tu p'isk'iinil jts'a'ane', kex wáaj túun u liik'smaje', yaan u k'ubik ma' u píutmáan u lajump'éel k'iinil meyaj, ts'o'ok túun u xak'alta'al u ju'unilo'ob, je'el bix u ya'alik le Noj A'Almaj T'aana', ba'ale' yaan u ch'aa nu'ukta'ál xan le ba'ax ku ya'alik te' jaats ts'iib ku taala'.

Wáaj tumen je'el ba'alake' u Noj Mola'ayile' leti' kun u yila'ail u k'u'ubul tu beel, je'el bix u ya'alik u jeets'taanilo'ob le A'Almaj T'aana'.

II a wilej: jaats ts'iibil jelbesa'ab yéetel jts'e'el u yóox jaatsil ichil u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'iibil 46.- Ikil u chúukbesa'ál u t'aanil u ts'iib ju'unil k'áataj tsol t'aanil meyaje', mola'ayile' je'el u páajtal u k'ubik tak uláak' lajump'éel k'iinil meyaje', je'el bix u ya'alik u jaats ts'iibil 44 le A'Almaj t'aana', chéen ba'ale', le je'ela' yaan u ya'ala'ál ti' u máaxil k'áatik ichil u ka'ap'éel k'iinil ma' k'uchuk u ts'ook k'iinil u núuka'ál ti'e'.

II a wilej: jaats ts'iibil jelbesa'ab yéetel jts'e'el u yóox jaatsil ichil u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009

Jaats ts'iibil 47.- JTSE'ELIJ.

II a wilej: jaats ts'iibil jts'e'el ichil u Noj A'Almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 48.- Tu yóok'lal amal k'áat chi' ku beeta'ale' yaan u ts'íib núuka'al xan; wáaj tumen yaan u xaantal u núka'al wáaj jumpuli' ma' tun k'ubbil le tsol t'aanilo' yaan u tso'olol u ba'axtenil ma' túun béeychajal. Te' k'iino' yaan u k'u'ubul u tsol meyajil je'el bix jp'ata'an tumen le u Mola'ayilo'. U k'u'ubul xane' ma' tu beetik u chúukbesa'al yéetel u láak meyajil ti', mix tu yóok'lal wáaj ajk'áat chi' ku ya'alik bix u k'áat ka' k'u'ubuk ti'e'.

U ju'unil tu'ux yaan u tsoolil meyaj ku k'aata'ale' unaj u k'u'ubul chéen u yoochel ti' máax ku k'áatik. Wáaj u yoochel ts'íib ju'uno'ob ts'apa'antak ichil túumben nu'ukbesajile' (digitalizado) je'el u páajtal u k'u'ubul ti' u mejen nu'ukuli liik'sajile', (medio magnético) wáaj túuxtbel ti' u nu'ukbesajil correo electrónico.

U yaantal u páajtalil ti' máak u k'áat chi'itik wáajba'axe' ma' u k'áat u ya'al ka cha'abak ti'e' u xak'altik u ju'unil tu'ux yaan u tsol meyajil .

U máaxil ku k'amik u tsol meyajil Jala'achile' leti' xan kun u kanáant bix u k'aaytik.

II a wilej: jaats ts'íibil jelbesa'ab yéetel jts'e'el u yóox jaatsil ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

KA'ANOJ JAATS U BIXIL U BÉEYCHAJAL U K'AJ ÓOLTA'AL U TSOL MEYAJ U MOLA'AYIL KAJNÁALO'OB

II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 48 Bis.- U noj tsol t'aanil le noj jaats ts'íiba' ku béeychayal u kuchik kajnáal wáaj u mola'ayilo'ob kajnáal, je'el máakalmáak meyajil ku beetike' yéetele' tumen táan u k'amiko'ob ti' Jala'achil u tojol ikil u meyajo'ob, tu yóok'lal túun le je'ela' yaan u yaantal u tsol t'aanil u xu'upul.

II a wilej: jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 48 Ter. Ti'ál u béeychajal ba'ax ku ya'alik le A'almaj T'aana' unaj u ch'aaq jo'olta'al le tsol t'aanilo'oba':

I. U k'aaba' kajnáal wáaj Mola'ayil;

II. U jeets' t'aanil bix inaj u meyaj le Mola'ayilo';

III. U ba'axil kun u beet ti'ál u náajaltik u béeychajal u meyaj;

IV. U noja'an ba'axil u meyaj yéetel u ba'axil kun béeychajal ikil u meyaj.

II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab yéetel jts'e'el u yóox jaatsil ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'Alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íbil 48 Quater.- Tu yóok'lal u taak'nil kaaq ku k'u'ubul ti' Mola'ayil ti'al u beetik u meyaj, tu yóok'lal jump'éel meyaje' yaan u k'ubik le ts'íib ju'uno'oba':

- I. Ba'ax meyajil ku kaxtik u beetik, u ba'axil kun beet ti'al le je'ela' yéetele' u ba'ax ba'alo'obail ku kaxtik u béeychajal yéetel u meyaj;
- II. U buka'aj taak'nil jala'achil jets' t'aanta'an u k'u'ubul ti' yéetele' buka'aj tso'ok u k'amik;
- III. U tsoolil meyajilo'ob ts'o'ok u beetik yéetel u buka'aj taak'nil ts'o'ok u xupik tu yóok'lalo'ob; yéetel xane'
- IV. Uláak' wáaba'ax u tsol meyajil mola'ay ku tukultik noja'an u ts'áaik k'aj óoltbil.

II a wilej: Jaats ts'íbil jelbesa'ab yéetel jts'e'el u yóox jaatsil ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íbil 48 Quinquiles.- U tsol t'aanilo'ob le Jaats ts'íiba' yaan u k'áata'al ti' u Mola'ayil Jala'achil ku k'ubik ti' u Mola'ayil kajnáalilo'ob, je'el bix u ya'alink le A'Almaj T'aana' yéetel tu jeets' t'aanilo'ob ku t'aan tu yóok'lal.

II a wilej: Jaats ts'íbil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

**ÓOX JO'OL TS'ÍIB
TU YÓOK'LAL NOJ MOLA'AYIL
TS'AAJ K'AJ ÓOLTBIL U TSOL T'AANIL MEYAJ JALACHIL
CAMPECHE
YÁAX NOJ JAATS
TU YÓOK'LAL U JAAJATS MEYAJIL KU BEETIK JE'EL BIX U
NOJA'ANIL UNAJ U BEETIK**

Jaats ts'íbil 49.- U Noj Mola'ayil u ts'a'abal k'aj óoltbil u meyaj Jala'achil tu Lu'umil Campeche' yaan u jeets' t'aanil u meyaj, u ba'alo'obail tu juunal, u páajtalil u túuxtikubáaj u beetik u meyaj tu juunal xan, u páajtalil u k'áatik u tsol meyajil ti' u Mola'ayilo'ob Jala'achil, bey xano' leti' ku beetik u ts'a'abal k'aj óoltbil tsol meyajil tumen u Mola'ayilo'ob Jala'achil je'el bix u tsoliko'ob ti' kajnáale u ba'axtenil ma' táan páajtal u k'ubiko'ob mukulbe'en tsol meyajil yaan tu k'abo'ob.

II a wilej: Jaats ts'íbil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íbil 49 Bis.- U ba'alo'obail meyaj le Noj Mola'ayila' leti' le je'elo'oba:

- I. U nu'ukulul u meyaj je'el bix u kúuchil meyaj ku k'u'ubul ti' wáaj u manik uti'al u béeychajal u meyaj;
- II. U jaajats taak'nil ku k'u'ubul ti ja'abenja'ab ti'al u beetik u meyaj je'el bix

jets'a'an u k'ubul ti' tumen u Noj Jala'achil; yéetel

III. U náajalil taak'in tu yóok'lal je'el wáaba'axak meyajil ku beetik ichil le ku ya'alik le A'almaj ́taana' unaj u beetik.

II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'aab kaj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inil julio tu jaabil 2009.

Jaats ts'íibil 50.- U meyajil le Noj Mola'ayila leti' le je'elo'oba':

I. U yilik u ch'ajaj nu'ukta'le Noj A'almaj T'aana';

II. U kaj óoltik yéetel u yilik u xu'ulul je'el ba'axak tokbail yanak yéetel u Mola'ayilo'ob Jala'achil, beyxano' le ku bin u jóok'ol tu yóok'lal u tsol t'aanil meyaj ku k'áatik kajnaal yéetele' yaan u yilik u ts'áaiik ojéeltbil ichil tuláakal u nu'ukbesajile' u k'a'ayta'al u tsol meyajil Jala'achil;

III. U ts'áaiik u jeets' t'aanil ti'al u tso'olol u tsol t'aanil meyaj mola'ayilo'ob Jala'achil, je'el bix u ya'alik le A'almaj T'aana', beyo' ku béeychajal u yojéeltiko'ob bix unaj u meyaj Mola'ayilo'ob Jala'achil je'el bix u mejen kúuchilo'ob;

IV. U p'atik maantats' tsooloj u tsol meyajil ma' ts'aab kaj óoltibili', lela' ti'al u páajtal u jáalk'abtik tu súutukil unaje', je'el bix u ya'alik u A'almaj t'aanil ku k'uchul u k'iinil u beetik;

V. U k'a'aytik ichil u Mola'ayilo'ob Jala'achile' u najmal u ts'áaiko'ob kaj óoltibil u tsol t'aanil u meyajo'ob, bey xano ichil le u páaykunsmajo'obo', beyo' ku páajtal u k'ax'taantiko'ob u múul meyajo'ob yéetel jejelás mola'ayilo'ob ich kaaj je'el bix yéetel le táchanil yéetel náanachkaajilo'obo', beya' ku muuk'insiko'ob u meyajo'ob;

VI. U beetik u yaantal múuch'tambalil, u ts'aabil xook, beyo' ku ts'áaiko'ob ojéeltbil bix u meyajta'al u tsol t'aanil Mold'ayilo'ob Jala'achil wey t lu'umile', tu láak' táchanilo'ob je'el bix tu náanachlu'umilo'ob;

VII. U beetik yéetel u ts'áaiik ojéeltbil u jeets' t'aanilo'ob ti'al u tso'olol u t'aanil meyaj Mola'ayilo'ob Jala'achil, bix kun kanáantbil ma' u k'astal u ju'unilo'ob, bix kun jáatspajal yéetel bix kun meyajtibil;

VIII. U beetik yéetel u ts'áaij kaj óoltbil u jeets' t'aanilo'ob ti'al u yutskiinta'al u ts'íibil u mejen jeets' t'aanilo'ob meyaj, u a'alalte'il yéetel uláak' wáaja'ax nu'ukbesajilo'ob unajil ti'al u ts'a'abal u nu'ukul bixil u beeta'al u meyajil tsol t'aanil Mold'ayilo'ob Jala'achil;

IX. U ch'ajaj nu'uktik le A'almaj t'aana' k'a'abet keetil yéetel u Noj A'almaj T'aanil u Noj Lu'umil Méjico uti'al u beetik u meyajil, bey xano' yaan u ch'aa nu'uktik u mok'taanil jets'a'antak tumen tuláakal u noj lu'umilo'ob yóok'ol kaab, u jeets' t'aanilo'ob yaan u yila'ajil yéetel le meyaj ku beetiko', ts'o'okol xane' yaan u kaxtik u ts'a'abal kaj óoltbil le meyajo', je'el bix maantats' tsola'an tumen u Mola'ayilo'ob ilik u meyajil, ti'al beyo' u páajtal u jan kaxtal ken k'a'abetchajak;

X. U jets'ik u nu'ukbesajil ikil u beeta'al u meyajilo'ob, u bixil kun yéeybil u ts'íibil ju'unilo'ob, u bin jaatspajal, yéetel xane' u kananbe'enil le u tsol meyajil ma' jalk'abta'ano'obo' je'el bix le jach mukulbe'enil u ts'a'abal kajóoltibilo'obo' ;

XI. U túuxtik aj-áantaj meyajnaal ti' Mola'ayilo ti'al u yáantiko'ob ka'

jóok'o'ob t'aanil yéetel u meyajil, je'el bix u ya'alik le Noj A'Almaj T'aana';

XII. U yilik u ts'a'abal ti' meyajnáalo'obe' u xookil ku ye'ek'sik u nu'ukulil bix kun u beeto'ob u meyaj tu yóok'lal tulákal u tsol meyajil Jala'achil;

XIII. U ya'alik máax u meyajnáalilo'ob kun meyajo'ob te' Noj Mola'ayila';

XIV. U ya'alik wáaba'ax ku tukultik tu yook'lal meyajil yéetel u jets'ik bix unaj u beeta'al ti'a u jóok'ol tu beel le meyajo', lela' je'el bix u ya'alik le Noj A'Almaj T'aana';

XV. Yaan u jets'ik yéetel u ts'iibtik bix unaj u yúuchul meyaj ichil u Noj Mola'ayil, u máak'antik u áanalte'il u yúuchul meyaj, ti'al beya' ku béeychajal u meyajil tu beel;

XVI. U máak'ántik u ts'iib ju'unil ku tsolik ba'ax k'a'abet ti'al u k'áata'al wáaba'ax tsol meyajil tumen kajnáal, beyxano' le uti'al u yutskiinta'al wáaj u chúukbesa'al u k'aaba' wáamáax;

XVII. U tsolik yéetel u yáantik kajnáal tu yóok'lal u ba'axil unaj u beetik ti'al u k'áatik u tsol meyajil Mola'ayilo'ob Jala'achil, chéen ba'al xane' ma' tun páajtal u k'amik u k'áatajil tsol meyaj mina'an tu k'aab le Noj Mola'ayila' yéetele' wáaj mix tu taal tu k'aaba';

XVIII. U máak'antik u tsooil buka'aj taak'in kun u xup ichil jump'éel u ja'abil u meyaj, yéetele' yaan u túuxtik ti' Jala'achil uti'al u yoksik ichil u tojolil u táchánlik kaaj te' tu ja'abil kun okolo';

XIX. U ts'iibtik u anáalte'il xak'ál meyajilo'ob ti'al u k'ubik ti' kajnáalo'ob yéetel ti' uláak' máako'ob ti'al u ya'abtal ba'ax u yojelo'ob tu yóok'lal u k'aat chi'ital u tsol meyajil Jala'achil;

XX. U mokt'antik yéetel u k'ax'tantik meyajilo'ob yéetel u Mola'ayilo'ob Jala'achil, je'el bix yéetel u yéet Noj Mola'ayilo'ob yaano'ob tu Lu'umil Méjico, lela' uti'al jets't'aantik u tojbe'enil u meyaj;

XXI. U ts'áaij ojéeltilbíl ti' u Mola'ayil ilaj meyajile' wáaj yaan u Mola'ayil Jala'achil ma' tu béeykunsaj u meyaj unaje', le je'ela' je'el bix u ya'alik le Noj A'almaj T'aana'; yéetel xane'

XXII. Uláak' wáaba'ax unaj u beetik, je'el bix u ya'alik le Noj A'almaj T'aana' yéetel u láak' jets't'aanilo'ob.

II a wilej: Jaats ts'iibil jelbesa'ab tu II, IX, XI yéetel XVII jaatsil ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inanil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'iibil 51.- Le Noj Mola'ayila' yaan u yaantal u yóoxtíul meyajnáal'ob, biin u k'aba'to'ob Ajoo'olpóopilo'ob, *Comisionados*, ichilo'obe juntúule' leti' u Noj jo'olpóopil, *Presidente*. Le je'elo'oba' yáan u yéeyta'alo'ob tumen u maanajil chúumuk Ajmúuch wiiniko'ob t lu'umil Campeche yaniko'ob te' tu k'iinil u tuch'ubta'alo'obo'. U nu'ukul u yúuchul le yéeyo' je'el bix u ya'alik u 52 jaatsil ts'iib le Noj A'almaj T'aana'. Ichil le je'el xano' yaan u tuch'ubta'al u Aj-áantajilo'ob le Ajoo'olpóopilo'obo', tu tsooil ikil its'a'abik le je'elo'oba'. U Noj jo'olpóopile' yaan u k'amik u bo'olil wi'inanbenwi'inal je'el bix u bo'ota'al u Jo'olpóopil Mola'ayil u tojbe'enil u kuxtal máak, leti' túun kun u náajalt u ya'abil ichil le ka'atúul kun u náajalto'ob u pítíil ku páajtal u bo'olta'al le ajoo'olpóopilo'. Le je'ela' ti' ku chiíkpajal tu ts'iib ju'unil oksa'an ichil u xuupil jala'achil tu yóok'lal u buka'ajil unaj u náajaltik meyajnáalo'ob. U noj ajoo'olpóopil le Mola'ayila' leti' kun u máak'ant u jejelás

nu'ukbesajilo'ob u meyaj yéetele' leti' xan kun jo'olinkúunt tuláakal jeets'taanilo'ob ichil k'axt'aanilo'ob ku beetik tu yóok'lal u meyaj.

Yaan u yilik chuka'an u meyajnáalo'ob ti'al u jóok'sik táanil u meyaj je'el bix u tojolil jeets' t'aanta'an ti'al le je'elo'oba'.

Jaats ts'íibil 52.- Ti'al u yéeyta'al u aijo'olpóopilo'obe' yéetel u aj-áantajilo'obe' amal u jaats múuch' wíinik mola'ayilo'obe' yaan u tuch'ubtiko'ob óoxtíul u máakil uk'áat ka' u beetubáa'ob u aijo'olpóopilo'ob yéetel u aj-áantajilo'ob.

yaan u k'u'ubul ti' múuch' wíinik ilaj meyajilo'obe' u ts'íib ju'unilo'ob ku ya'alik u chíikulil máax le máako'obo', ichil túun u xak'altiko'ob u ju'unilo'obe' yaan u jóok'siko'ob u máakilo'ob kun u tuch'ubto'ob tu táanil u múuch' wíiniko'ob kaaj ti'al u páajtal u beetikubáa'ob aijo'olpóop'lo'ob. Le meyaja' yaan u jeets'el u beetiko'ob je'el bix u ya'alik u A'almaj T'aanil meyaj u Mola'ayil Múuch Wiinikil kaaj.

Wáaj tumen ichil u yáax jaatsil yéeyajil ma' tu chúukpajal u ya'abil máak unaj u éejentik u jeets'ele', u nojchil túun ilik meyajil te' mola'ayila' yaan u ya'alik ti' múuch' wíiniko'ob ka u ka' beeto'ob u tuch'ubil ichil u ka'ak'iinilo'ob meyilil. Wáaj ichil le je'el xan ma' tách u yaantal u maanalil chúumuk múuch' wíiniko'obe' éejentike' yaan u ka' beeta'al, ba'ale' yéetel u ya'abil ichil tuláakalo'ob, ku béeychajal túun u ch'a'nú'uktal u ts'o'ok tuch'ubilo'.

U Noj jo'opóopile' le Noj Mola'ayila' yaan u jóok'sa'al ichil u ya'abil máak tu náajaltaj u yéeya'al tumen le múuch' wíiniko', leti' túun kun u jo'olinkúunt u Noj Mola'ayil ichil le uláak'o'obo'.

U Jo'olpóopilo'ob te' k'iino' yaan u p'áatalo'ob meyaj tak ken yéeya'ak le kun okolo'ob tu yóoklalo'obo'.

Jaats ts'íibil 53.- Ti'al u béeychajal u beetikubáaj máak u aijo'olpóopilo'obe' unaj ti'ob le je'elo'oba':

I. Sijnáal Campeche yéetele' jáalk'abbe'enil u yaantal ti' u páajtalil u kuxtal;

II. Unaj u yaantal ti' jo'olajuntuka'ak'ál ja'abil tu k'iinil u tuch'ubta'ál;

III. Unaj tojbe'enil máak ichil u meyaj yéetel u xook, yéetel xane' mixjumpuli' p'is óolta'ák tu yóok'lal noj si'ipil;

IV. Unaj u yaantal ti' u ju'unil úuchik u k'amikubáaj ti' u ka'anal xook, beyxano' najmal u yaantal ti' u ju'unil ku k'aj óolta'ál tumen u Noj Mola'ayil Xook tu Lu'umil México;

V. Unaj k'aj óolta'an ma'alob u meyaj ikil xooknaja'an wáaj u meentmaj u meyajnáalil mola'ayil jala'achil

VI. Unaj mixjuntéen u jo'olinkúunt u mola'ayil kaaj, u najil oksaj óolalil wáaj aijk'iinil, beyxano' unaj ma' tách u meyaj ti' u mola'ayil Jala'achil te' k'iino', chéen ku páajtale' wáaj ts'o'ok junja'abil jóok'ok te' meyajo'; ma' tách u ch'a'anu'uktal le je'ela' ti'al le meyajnáalo'ob ma' oka'ano'ob ti' u

Mola'ayilo'ob Jala'achil; yéetele'

VI. Unaj tu k'iinil u tuch'ubta'ale' ma' jwet'a'an u meyaj ichil u Mola'ayilo'ob Jala'achil, mix táan u yúuchul u p'is óolalil tu yóok'lal u s'iipil u meyaj.

II a wilej: Jaats ts'iibil jelbesa'ab u VI jaatsil ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 232 ti' u LX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alte'il 5041 ichil u 19 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2012.

Jaats ts'iibil 54.- Jo'olpóopilo'obe' yaan u xaantal u meyajo'obe' tak wakp'éelil ja'ab yéetele' ma' tun páajtal u ka'yéeyalo'ob. Leti'obe' mix tun páajtal u tse'evel u meyaj wáaj ma' chuka'an u k'iinil u ts'o'oksiko'obi', ja'ali' wáaj tumen ku yúuchul noj loobil ti', chéen ba'al xane' tu yóok'lale' yaan u beeta'al u p'is si'ipil wáaj u jach a'alik u ba'axtenil ku p'atik, le je'ela' je'el bix u ya'alik u noj A'Almaj T'aanil.

Le jo'opóopilo'oba' ma' tun páajtal u ts'a'abal uláak' u meyaj wáaj u kuuch ich kaajal, ja'ali wáaj ka'ansaj xookile', ba'al xane' ma' tun u beet ichil u súutukil u beetik jo'olpóopil le Noj mola'ayila'.

U meyajil jo'opóopile' yaan u jeets'el ikil u éejentiko'ob yéetel líik'saj k'abil, beyxano' unaj u yaantal tak ka'atúul u yuumil te' súutukilu', ba'ax túun jach k'aabete' ti' u yaantal u noj jo'olpóopili'.

U k'iinil ma' tu k'uchul juntúul ichilo'obe' yaan u beetiko'ob je'el bix u kax't'antmajo'ob yaan u yúuchulu'.

II a wilej: Jaats ts'iibil jelbesa'ab tu ka'ajaatsil ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 232 ti' u LX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alte'il 5041 ichil u 19 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2012.

Jaats ts'iibil 55.- U Mola'ayilo'ob Jala'achile' maantats' waxp'éel wi'inatal yaan u k'ubiko'ob u ts'iib ju'unil ku tsolik u meyajil tu beeto'ob.

Ichil le je'elo'oba' yaan u tsol ts'iibta'al le je'elo'oba':

I. U jayp'éelel ju'unil k'áataj tsol meyajil ku k'amik mola'ayil, yéetele' ba'ax ku k'áata'al ti';

II. U chíikul ts'iibil ku ya'alik bix ts'o'okik u meyajil tu yóok'lal;

III. U buka'aj k'iinil ku xaantal tak ken núukak wáaj u k'u'ubul le tsol meyayil jk'áata'abo';

IV. U jayp'éelel tsol meyajil ku binikchajtik u núuka'al wáaj u k'u'ubul;

V. U yaip'éelel tsol meyajil jk'áata'an ka much pa'ata'ak u k'u'ubul;

VI. U jayp'éelel tsol meyajil ma' tu béeychajal u k'u'ubul; yéetele'

VII. U jayp'éelel tsol meyajil ma' béeychaj u k'u'ubul tumen ma' jalk'ab'enilo'obi' yéetele' mukulbe'enilo'ob.

Le Noj Mola'ayila' yaan u ts'iiblik u ju'unil ikil u yúuchul k'áataj tsol meyajil Jala'achil, yéetele' yaan xan u ts'áako'ob ojéeltil u nu'ukbesajil u k'u'ubul u tsol t'aanil meyaj.

Wáaj u nojochil le Mola'ayila' najmal u yojéeltik u ba'axtenil ku k'u'ubul u

tsol meyajil je'el bix u ya'alik u t'óol t'aanil V, VI yéetel VII, je'el u páajtalu k'áatik ti' u Mola'ayil ku jo'olinkúuntik u yilik.

II a wilej: Jaats ts'íibil ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wínik tu Lu'umil Campeche, its'aab k'aj óoltibile' tu Noj A'alte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 56.- Noj Mola'ayile' yaan u k'ubik tu wi'inalil mayo ja'abenja'abe' u ts'íibil u tsol meyajil tu táanil u Noj Mola'ayil Múuch' wíiniko'ob kaaj, ichile' yaan u ts'íibta'al le je'elo'oba':

I. U jayp'eelel k'áatajil tsol meyaj jk'a'am te' noj kúuchila' je'el bix u núukil jk'u'ub tu yóok'lal;

II. U buka'aj k'iinil xaanchaj ka núuka'ab le ba'ax jk'áata'abo';

III. U tsol t'aanil bix u bin u meyajil tu yóok'lal ka' k'áatab tsol meyajil ja'alachil, lela' je'el bix u ya'alik le noj A'almaj t'aana'; yéetele'

IV. U tsoolil bix u bin u meyajil le Mola'ayila' yéetele' u tsol meyajil ku ts'áaiko'ob ti' mola'ayilo'ob ti'al u ch'áaj nuktiko'ob yéetele' ti'al u tojbe'enil u meyajo'ob.

U tsol meyajil ja'abenja'abe' yaan u ts'áaiko'ob k'aj óoltbil ti' pikil ju'un yéetel ti' ts'apab ju'un internet. Unaj maantats' xan yanak tu kúuchil Mola'ayil ti'al k'aj óoltbil yéetel ti'al xak'albil ikil u k'a'abetchajal.

KA'AP'ÉEL NOJ JAATS TU YÓOK'LAL U K'A'AYTPAJAL TI' KAJNÁAL YAAN U PÁAJTALIL TI' U K'AJ ÓOLTIK U TSOL T'AANIL MEYAJ JALA'ACHIL

Jaats ts'íibil 57.- Le Noj Mola'ayila' leti' kun u ya'al ti' tuláakal u nojchil Mola'ayilo'ob ts'aaj xooke' yaan u yoksa'al ichil u ka'ansajile' u xookil ku ts'áai ojéeltbil ti' tuláakal kajnáale' je'el u páajtal u k'aj óoltik u tsol meyajil Jala'achil. Le je'ela' ti' u najil xook mejen paalal, ka'ansaj xook je'el bix tak tu jach ka'analil xook tu Lu'umil Campeche.

Jaats ts'íibil 58.- Le Mola'ayil xana' yaan u mokt'aantik yéetel Noj najilo'ob ka'anal xook táambil u beeta'alo'ob tumen jala'achil je'el bix yéetel le bo'olbilo'obo', yaan u múul meyajo'ob ti'al u yoksa'al ichil u xookil ku ts'áaiko'ob, yéetel le je'ela' ba'ax ku kaxta'ale' ikil u kaambal máake' táchán xan u kanik u tojbe'enil kuxtal, lela' je'el bix ku chíikpajal te' A'almaj t'aana'.

Jaats ts'íibil 59.- Mola'ayilo'ob Jala'achile' yaan u ch'a' nu'uktiko'ob u t'aanil Noj Mola'ayil uti'al ts'áaiko'ob u xookil ti' meyajnáalo'ob tu yóok'lal u páajtalil kajnáalile' u k'aj óoltik u tsol meyajil Jala'achil je'el bix le uláak' t'aanilo'ob mukulbe'enil u ts'a'abal k'aj óoltbil. U xookil kun ts'aabile' je'el u béeychajale' ti' xoot' xookilo'ob je'el bix ti' u ya'abilajil ku tukulta'al k'a'abete'.

KAMP'ÉEL JO'OL TS'ÍIB TU YÓOK'LAL XAK'ALBE'ENIL TSOL MEYAJ JALA'ACHIL UNAJ U BEETA'AL

YÁAX NOJ JAATS NOJ T'AANIL

Jaats ts'iibil 60.- U xak'albe'enil tsol meyaj mokt'aanta'an ichil le Noj Mola'ayila' leti' u páajtalil ikil u kanáanta'al u tojbe'enil máak tu táanil u Mola'ayilo'ob Jala'achil, lela' ti'al xan u tsikbe'enta'al yéetel u kanáanta'al u tojbe'enil u kuxtal.

Jaats ts'iibil 61.- Le Mola'ayila' yaan u yilik u xak'alta'al u meyajil tu yóok'lal u ba'axtenil ma' jk'u'ub u tsol meyajil ku k'áatik kolnáalo'ob tu táanil u Mola'ayilo'ob Jala'achil. Lela' je'el bix u ya'alik u tsoolil tu yóok'lal, beyxano tu yóok'lal u chukbesajil u chiikul k'aaba' wáaj u yutskinajil.

Jaats ts'iibil 62.- U máaxil ku tukultik ma' ki' u yóol yéetel u ba'axil jnúuka'ab ti' tumen jump'éel wáamáakalmáak Mola'ayile' yaan u k'ubik tu táanil le Noj Mola'ayila' u ts'iibil ju'unil tu'ux ku k'áatik ka xak'alta'ak u ba'axtenil ma' béeychaj u ts'a'abal ti' le u tsoolil meyaj tu k'áatajo'.

II a wilej: Jaats ts'iibil ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'iibil 63.- Ichil u xak'áal meyajil ku beeta'al tu yóok'lal ma' tách u k'u'ubul tsol meyajil jala'achil ku k'áata'ale' yaan u béeychajal je'el bix u ya'alik u jeets' t'aanilo'ob le Noj Mola'ayila', beyxano' yaan u ch'aaj n'ukta'al uláak'o'ob yaan tu Nu'ukbesajil p'is óolal u Lu'umil Campeche.

KA'AP'ÉEL NOJ JAATS TU YÓOK'LAL U P'IS K'IINIL UNAJ TI'AL U K'U'UBUL U TS'ÍIB JU'UNIL KU K'ÁATIK U XAK'ALBE'ENIL TSOL MEYAJ JALA'ACHIL.

Jaats ts'iibil 64.- U p'is k'iinil unaj ti'al u k'u'ubul u ts'iib ju'unil tu'ux ku k'áata'al u xak'alta'al u tsol meyajil jala'achile' ichil u jo'olajunk'iinil meyajil jala'achili', lela' tu p'el úuchik u n'uk'a'al ti' u yáax k'aatajil, beyxano' wáaj ma' túuxta'ab t'aan ti' kajnáali', ts'o'ok túun xane' u pitmáan u k'iinilo'ob je'el bix u ya'alik u jaats t'aanilo'ob 43, 44 y 45 le A'amaj t'aana'.

ÓOXP'ÉEL NOJ JAATS TU YÓOK'LAL U TS'ÍIB JU'UNIL KU K'ÁATIK U XAK'ALBE'ENIL TSOL MEYAJIL JALA'ACHIL

Jaats ts'iibil 65.- U ts'iib ju'unil ku k'áatik u xak'alta'al u tsol meyajil Jala'achile' yaan u ya'alik le t'aano'oba':

- I.** U k'áatik máak tu táanil le Noj Mola'ayila';
- II.** U ts'iibtik u k'aaba' máax ku k'áatik, u tu'ux yanik u kajtalil wáaj u chíikul u túuxta'al t'aan ti' internet. Wáaj máax k'áatik jump'éel mola'ayile' yaan u k'ubik u ju'unil u éejenta'al u meyaj je'el bix máax ku jo'olintik. Wáaj juntúul máak ku beetike' je'el u páajtal u ts'iibtik u k'aaba'e wáaj u p'atik xma' k'aaba'i';
- III.** Yaan u ts'iibtik bix u bin u meyajil tu yóok'lal, yéetele' u xokbe'en ju'unil yéetel u chíikul k'iinil beeta'abik.
- IV.** U ts'iibtik u k'áaba' Mola'ayil ku táanlik le tsol meyaj ku k'áata'alo';
- V.** U ts'iibtik u muuk'yajil bíin úuchuk wáaj ma' chuka'an u k'u'ubul ti' le tsol meyaj ku k'áatiko' wáaj jumpuli' ma' táchan u k'u'ubul ti';
- VI.** U láak'intik u ts'iib ju'unil je'ela' yéetel u yáax ju'unil tu k'ubaj tu Mola'ayil ku táanlik le u meyaj Jala'achilo'.

Wáaj tumen ma' tu jach na'atpajal wáaj ma' chuka'an u ts'iibil le ba'ax ku k'áata'alo', je'el bix u ya'alik le u jeets' t'aanila', le Noj Mola'ayil túuna' yaan un ya'alik ti' kajnáale' unaq u k'ubik u ju'unil tu'ux chukbesik u ts'iib t'aanil, lela' ichil u jo'op'éelil k'iinil meyaj jala'achil, beyo' je'el u páajtal táanla'al u k'u'ubul ti' le tsol meyaj ku k'áatiko'.

II a wilej: Jaats ts'iibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'iibil 66.- Kajnáale' yaan u k'ubik tu táanil le Noj Mola'ayila', uláak' ju'unilo'ob, tu pa'ate' yéetel u ts'iibil ju'ubil tu'ux ku k'áatik le tsol meyajo' ti'al u ye'sik wáaj u muuk'intik ba'ax óok'lalil táchan u beetik. Je'el u páajtal u k'ubik je'el máakalmáak ts'iibile' ku chíikbesik le ba'ax ku ya'aliko', ja'ali' ma' túun býeychajal u t'aanil le Mola'ayil ku táanlik le tsol meyaj ku k'áatiko'.

II a wilej: Jaats ts'iibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'iibil 67- Ts'oka'an túun u laj k'u'ubul u ts'ib ju'unilo'ob tu táanil le Noj Mola'ayila' yaan u k'áatik ti' u nojchil ilaj le tsol meyaj ku k'áata'alo' ti'al u k'ubulti' ichil u yóoxp'éel k'iinil tuláakal u ju'unilo'ob úuchik u núuka'al ti' kajnáal ma' býeychaj u k'u'ubul ti' le ba'ax ku k'áatiko' je'el bix, le je'elo'oba' k'a'abet its'ala'an yéetel u k'aaba' mola'ayil je'el bix u tsoolil u loobil je'el u yúuchul wáaj ku k'ibik ti' kajnáal. Ikil táchan u beeta'al le meyajo'oba' yaan xan u k'u'ubul u yoochel ju'unilo'ob tu kúuchil mola'ayil ku táanlik le tsol mayajo'oba'.

U k'iinil ku k'áata'al tsol meyajil je'el u býeychajal tumen ma' túuxta'ab u t'aanile' u kúuchil mola'ayil ilike' yaan u túuxtik u tsol t'aanil xan ti' le Noj Mola'ayila' tu'ux ku ya'alik u ba'axtenil ma' býeychaj u túuxtik ti' kajnáali'.

II a wilej: Jaats ts'iibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 68.- Wáaj le máax ku k'áatik ma' tu chúukbesaj u t'aanil u ts'íibil je'el bix u ya'alik u jaats ts'íibil 65 je'el u páajtal u na'atpajal xan ma' tu k'ubaj u k'áatik ka xak'alta'ak meyajile' yéetele' je'el u páajtal u túuxta'al ti' leti'e' yéetele' u mola'ayile' u tsol t'aanil ku xu'ulsik le meyajo'obo'.

Wáaj u ts'íib ju'unil tu'ux ku k'áata'al u xak'alta'al u tsol meyajil Jala'achil ma' tu k'u'bul tu k'iinil unaje', mola'ayile' je'el u páajtal u p'atik u p'atik mina'an u beelalil, tu yóok'lale' yaan u k'ubik ti' u máaxil ku k'áatike' u tsol t'aanil ku xu'ulsik le meyajo'.

II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltibile' tu Noj A'alte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 69.- JTSE'ELIJ.

II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltibile' tu Noj A'alte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

KAMP'ÉEL NOJ JAATS TU YÓOK'OLAL U K'U'BUL U XAKA'ALBE'ENIL TSOL MEYAJ

Jaats ts'íibil 70.- Ti'ál u k'u'bul u xak'álbe'enil tsol meyaje' le Noj Mola'ayila' yaan u beetik le ba'alo'oba':

I. Ts'oka'an u k'a'amal u chúukbesajil u ts'íib ju'unil tu'ux ku k'áata'al ka xak'alta'ak u meyajil ikil u núuka'al u tsol meyajile Jala'achile' le Noj Mola'ayila' yaan u moktaantik u beetik le ba'ax ku k'áata'al ti'o', bey túuno' yaan u túuxtik ka meyajita'ak tu kúuchil illaj tsol meyajil Jala'achil;

II. Wáaj tumen ma' jk'u'ub chuka'an u ju'unilo'ob unajil tumen máax beetik le k'aat meyajo' le noj Mola'ayila' yaan u núukik ti' ichil u lajunk'iinil meyaj jala'achil lela' ts'o'oka'an xan u máan u k'iiinil ku ya'alaki u yáax jaats ts'íibil 67; yéetele'

III. Wáaj tumen jchukbesa'ab u ju'unilo'obe', le mola'ayila' yaan u ya'alik ti' u k'iiinil je'el bix u súutukil tu'ux kun xak'álbil u ju'unilo'ob tsol meyaj kun meentbil, lela' tso'oka'an xan u k'uchul u k'iiinil máanak u k'iiinil je'el bix u ya'alik u yáax jaatsil ts'íib 67. Ts'o'ka'an túun u beeta'al tuláakal u xak'ál ju'unilo'ob meyaje jala'achile' yaan u k'u'bul ti' máax k'áati, le je'ela ichil u lajunk'iinil meyaj jala'achil.

Le Noj Mola'ayila' je'el u páajtal u tojküintik u t'aanil tu yóok'lal je'el wáaba'axak loobil ku yúuchule'.

II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltibile' tu Noj A'alte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 71.- U ba'axil kun u ya'al tu yóok'lal u xak'ál meyaje' je'el u páajtal u jóok'ol le je'elo'oba':

- I.** Ku xu'ulsik le xak'al meyajilo'
- II.** Ku jets'ik u tsol t'aanil ku jóok'ol tu yóok'lal le meyajo'
- III.** Ku tsolik u táanlajil tu beetaj tu yóok'lal le xak'al meyaj tu beetajo' yéetele' ku ya'alik ti' u kúuchil mola'ayil ku yilik u meyajil jala'achile' u ba'axil kun k'exbil wáaj tojkíintbil ti' tsol meyajilo'ob mukulbe'enilo'ob; wáaj beyxano'
- IV.** U k'ubik ti' máax k'áatike' chuka'an u tsol meyajil Jala'achil wáaj chéen junjaats, lela' wáaj tumen ma' jnúuka'ab ti' tu p'is k'iinil jets'a'ané'. Le je'el xana' wáaj ma' oka'an u tsol t'aanil ichil le ma' jáalk'abe'ebilo'ob wáaj mukulbe'enilo'ob.

II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 72.- Je'el u béeychajal u p'a'atal u beeta'al u xak'alil meyaje' tumen ku yúuchul le je'elo'oba':

- I.** Wáaj tumen ku kíimil le máax k'áatiko' wáaj ku ts'o'okol u meyaj le mola'ayilo';
- II.** U máaxil k'áatike' ku xunp'aqtik;
- III.** U mola'ayil ilik u meyajile' ku k'ubik u tsol t'aanil ma' k'uchuk u k'iinil u ya'ala'al u beeta'al u meyajil xak'alil tumen le Noja Mola'ayila'; wáaj
- IV.** U máaxil k'áatike' tu takaj u jo'ol mola'ayil ts'o'oka'an xan u k'ubik u ts'íibil ju'unil te noj Mola'ayila'.

Je'el bix u ya'alik u yóox jaatsil le ts'íiba' wáaj ku k'u'ubul u tsol meyajil Jala'achil ti' máax k'áatike' ma' unaj u t'a'anal ti'al u éejentike', chéen yéetel u chíikulil ju'unil ku ku k'ubik mola'ayil tu t'aanil le Noj Molayila' ku jéets'el u meyajil.

II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 73.- JTSE'ELIJ

II a wilej: U ts'o'ok jaats ts'íibil oksa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 232 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 5041 ichil u 19 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 74.- JTSE'ELIJ

II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

II a wilej: Jaats ts'íibil jtse'el ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 30 ti' u LXI Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2013.

U KA'AKAMP'ÉEL JO'OL TS'ÍIB TU YÓOK'LAL U TÚUXTA'AL T'AAN

JUMP'ÉELILI' NOJ JAATS

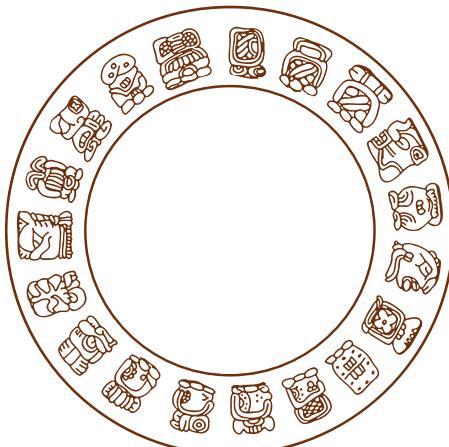
II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 75.- Tuláakal u tsol t'aanilo'ob ku jóok'ol tu yóok'lal u meyajil beta'ab tumen u mejen kúuchilo'ob ilaj meyaj mola'ayilo'ob Jala'achile' je'el bix le noj Mola'ayila', yaan u ts'a'abal k'ajóoltbil tuláak k'iinil je'ets'ek yéetele' yaan u éejenta'al u beeta'al tuláak' k'iinil xan, lela' je'el bix u ya'alink le A'almaj T'aana'.

II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatalil julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'íibil 76.- U túuxta'al t'aan ti' u máaxil jk'áat u xak'albe'enil tsol meyaj Jala'achile' je'el u páajtal u beeta'ale', ba'ale' yaan u ts'a'abal u ju'unil tu'ux kun u ya'al tso'ok u k'amik le máax k'áatiko', beyxano' je'el u páajtal u túuxta'al yéetel u Mola'ayil bisaj k'ubén ts'íib lela' ku béeychajanol wáaj tu p'ataj u tsoolil tu'ux yaan u kajtalil ti'ál u túuxta'al ti' wáaj u ch'íkulil kaaba' ti' *internet*. Wáaj tumen ma' tu p'ataj u tu'uxil u túuxta'al t'aan ti' je'el u béeychajal u ta'ak'al u ju'unil ti'ál u yil tu chan kúuchil u beelal te' tu mola'ayil tu'ux tu k'áatajo'.

II a wilej: Jaats ts'íibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, its'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatalil julio tu ja'abil 2009.

**JO'OP'ÉELIL JO'OL TS'ÍIB
TU YÓOK'LAL U MEYAJIL UNAJ U BEETIK YÉETEL U BO'OLIL
WÁAJ
MA' TÁAN U BEETIK XAN**

JUMP'ÉELILI' U NOJ JAATSIL

Jaats ts'íibil 77.- Meyajnáalil ma' táan u beetik u meyaj tu beelil, je'el bix u ya'alik u jaats ts'íibil 5 le A'almaj T'aana', yaan u beeta'al u bo'otik u si'ipil je'el bix u ya'alik u chan jaats' ts'íibil yaan tu 58 A'almaj T'aanil ti' u XVII noj jaats ts'íibil u A'almaj T'aanil u Lu'umil Campeche.

Wáaj ichil u yóoxp'éel wi'inalil ts'oka'an u yúuchul le je'ela' ma' tu ka' beetik u meyaj unajile' yaan xan u luk'sa'al meyaj ti', je'el bix u ya'alik le u jaats ts'íibil 5 le A'almaj T'aana' yaan túun u ch'aaj nu'ukta'al le ba'ax ku ya'alik tu chan jaats ts'íibil II tu 58 jaatsil le A'almaj t'aan ts'o'ok yáax k a'alika'.

Jaats ts'íibil 78.- Meyajnáal ku ta'akik u tsol t'aanil meyaj Jala'achil ti'ál ma' u k'u'ubule', ma' táan u beetik u meyaj unaje', je'el bix u ya'alik u 53 jaats ts'íibil tu chan V chan jaastil yéetel tu XXIII yaan tu Jeets' T'aanil meyaj tu XVIII Noj jaats ts'íibil u A'almaj T'aanil u Lu'umil Campeche, yéetel xane' ti'ál u béeychajal je'el bix u ya'alik le A'almaj T'aana' yaan u tse'eel meyaj ti' yéetel ikil xan u ch'aaj nu'ukta'al u II chan jaats ts'íibil yaan tu 58 Jeets' t'aanil meyaj ts'o'ok yáax a'alik xano'. Wáaj túun ku ka' beetike' yaan u luk'sa'al meyaj ti' wáaj u kuuch meyaj ku beetik, je'el bix u ya'alik u III chan jaatsil ts'íib yaan láayli' te' jaats ts'íibo'.

Jaats ts'íibil 79.- Meyajnáal Jala'achil u ts'amaj u yóol u k'askúuntik u tsol meyajil Jala'achil yaan tu k'ab wáaj chéen ku máak'antike ti'ál ma' u k'ubike' je'el bix wáaj xan leti' máak'antike', táan u p'atik u beetik u meyaj tu beel, tumen bey u ya'alik u 53 jaats ts'íibil tu chan jaatsil V u Jeets' t'aanil Meyaj yéetel le je'ela' ku béeychajal u luk'sa'al meyaj ti', u kuuch meyaj wáaj u k'uben meyaj ku beetik, ti'ál túun le je'ela' yaan u ch'a' nu'ukta'al u 58 jaats ts'íibil tu III chan jaats ts'íibil láayli yaan ichil u Jeets' T'aanil Meyaj ti' u XVIII Noj Jaats Ts'íibil u A'almaj T'aanil u Lu'umil Campeche.

Le jeets' t'aanilo'oba jumpáay tu yóok'lal ulák'o'ob kun a'albil tumen A'almaj T'aanilo'ob.

Jaats ts'íibil 80.- Meyajnáal Ja'alachil u kuchmaj u beetik u ch'aaj nu'ukta'al tuláakal jeets' t'aanilo'ob u ya'almaj le Noj Mola'ayila', wáaj ma' táan u beetike' u béeychajal ichil u jo'op'éelel k'iinil unaje', yaan u beeta'al u bo'otik u si'ipil je'el bix u ya'alik u Yáax chan jaatsil ts'íib tu 58 jaats ts'íibil u Jeets' T'aanil Meyaj yaan tu XVII Noj Jaats Ts'íibil U A'almaj T'aanil u Lu'umil Campeche. Wáaj tumen ku ka' beetik maantats óoxp'éel k'iinile' yaan béeychajal u kuchik le ba'ax ku ya'alik u II chan Jaats Ts'íibil yaan tu 58 jaatsil tu Jeets' T'aanil Meyaj, yéetele' yaan u tse'eel meyaj ti', u kuuch meyaj wáaj chéen u k'uben meyaj. Le Je'el xana' yaan u kuchik u meyajnáalil ilaj u k'u'ubul u tsol meyaj Ja'alachil tu k'iinil mind'an u ba'ax

óok'lalil ku beetik, tso'okol xane' tu yóok'lale tak wakwi'inatalil ts'o'ok u beetik u béeychajal u k'u'ubul tsol meyajil Jala'achil tumen tak óoxpáak xan ma' táan utúuxta'al tu p'is k'iinil le ba'ax ku káatiko'ob kajnáalo'ob.

II a wilej: Jaats ts'iibil jelbesa'ab ichil u Noj A'almaj T'aanil xokbe'en 236 ti' u LIX Mola'ayil Múuch' Wiinik tu Lu'umil Campeche, jts'a'ab k'aj óoltbile' tu Noj A'alalte'il 4316 ichil u 15 k'iinil tu wi'inatal julio tu ja'abil 2009.

Jaats ts'iibil 81.- U p'is óolal tu yóok'lal u kuuch le si'ipilo'ob yéetel u ts'a'abal bix kun sa'asal u si'ipil ku ya'alik le Noj Jaats ts'iiba' yaan u beeta'al u ch'a' nu'ukta'al ba'ax ku ya'alik u Jeets' T'aanil Meyaj, le yaan tu XVII Noj Jaats Ts'iibil u A'Almaj T'aanil u Lu'umil Campeche.

ULÁAK' JEETS' T'AANILO'OB

U yáaxil.- Le A'almaj T'aana' ku káajal u béeytal ti' uláak' k'iinil úunchak u ts'aba'abal ojéelbil ti' u Noj Ts'aalajil A'almaj T'aanil u Lu'umil Campeche, lela' je'el bix u ya'alik u jeets' t'aanilo'ob.

U ka'ap'éelil.- U nojchilo'ob le Noj Mola'ayila' biin ts'a'abak u kucho'ob je'el bix u ya'alik u 52 jaats' ts'iibil le Noj A'Almaj T'aana', lela' unaj u beeta'al ichil u lajuntuwakaxp'éelil k'iinil meyajil Jala'achil, jach tu p'el k'iinil jo'op'ok u ch'aa nukta'al u yok'sa'al ichil Noj A'Almaj T'aane' u páajtalil ti' le noj Mola'ayila' u meyaj jumpáayil ti' Jala'achil.

Le noj Mola'ayila' yaan u ts'áaik k'aj óoltbil u jeets' t'aanilo'ob meyaj ichil u u yóoxk'aal k'iinil ts'o'ok u káajal u beetik u meyaj, le je'el xana' ts'oka'an u máan óoxp'él k'iin jts'a'abak u jo'olpoópilo'ob.

Ts'oka'an u láaj beeta'al le je'elo'oba', u nojchilo'obe' yaan u beetiko'ob u meyajil ikil u ka'aytiko'ob u Noj A'almaj t'aanil ti' u pikil ju'unilo'ob, beyo' je'el u k'aj óolta'al tumen kajnáalo'ob, beyxano' ti'al u táakpajil meyaj yéetel u mola'ayilo'ob ts'aaaj xook, meyaj Jala'achil yéetel le jumpaybe'enil u meyajo'obo', beya' ku ts'áaiko'ob k'aj óoltbil túun u páajtalil máak ti'al u k'aatik u tsol meyajil Jala'achil je'el bix u najbe'entsil u yojéelta'al.

U yóoxp'éelil.- U Mola'ayilo'ob Jala'achile' leti'ob kun u jeets't'aanto'ob u t'aanil yéetel u mokt'aanilo'ob ti'al u k'u'ubul u tsol t'aanil meyaj Jala'achil , lela' je'el bix u ya'alik le A'almaj T'aana'. Le mokt'aano'oba' o jeets' t'aanilo'obe' yaan u ts'a'abal k'aj óoltbil ichil u wakp'él wi'inatal káajak u meyaj le A'almaj T'aana'.

U kamp'éelil.- Tuláakal máak je'el u páajtal u k'áatik u tsol t'aanil u meyaj Jala'achil tumen bey u jets'maj le A'almaj T'aana', ts'oka'an xan lajuntuyóoxk'aal k'iinil ts'a'abak k'aj óoltbil u nu'ukbesajil u meyaj le Noj Mola'ayila', je'el bix u ya'alik u ka'apéelil jaats' t'aanil, tu chan ka'ap'éelil jaats ts'iibil xan le jeets' t'aanilo'oba'.

U jo'op'éelil.- U jala'achil le t Lu'umile'exa' leti' kun u xak'alt yéetel u ya'alik buka'aj kun u xup le Noj Mola'ayil ichil u meyajá'.

Tu yóok'lal u mejen kúuchilo'ob mola'ayil ku k'ubiko'ob u tsol t'aanilo'ob mayaj Jala'achile' yaan u meyajo'ob yéetel u tojolil ts'a'aban ti'al le je'elo', mina'an u yaantal uláak' xuupil ti'al beetiko'ob u meyaj.

U wakp'éelil.- Ku tse'elel tuláakal le jeets' t'aanilo'ob ku kulpachtiko'ob ba'ax ku ya'alik le A'almaj T'aana'.

Jts'a'ab ojéelbil tu Kúuchil Meyaj le u Noj Mola'ayil u Lu'umil Campeche yaan tu kaajil San Francisco de Campeche, Campeche, ichil u ts'ook k'iinil u wi'inatal junio tu ja'abil bolontuwakp'éelbaak'.

C. Dulce M. Cetina, Diputada Presidenta.- C. Roger Pérez Hernández, Diputado Secretario.- C. Manuel A. Richaud Lara, Diputado Secretario.- U joron ts'iibil u k'aaba'ob.

Je'el bix u ya'alik u jaats t'aanilo'ob 48, 49 yéetel 71, tu chan jaats ts'iibil XVIII U Noj A'Almaj T'aanil u Lu'umil Campeche kin túuxtik ka ts'iibta'ak, ka ts'a'abak k'ajóoltbil yéetel ka k'a'ayta'ak ichilo'one'ex.

Jts'a'ab ojéelbil tu Kúuchil Meyaj le u Noj Mola'ayil u Lu'umil Campeche yaan tu kaajil San Francisco de Campeche, Campeche, ichil u yáak k'iinil u wi'inatal julio tu ja'abil bolontuwakp'éelbaak'.- **U JALA'ACHIL U LU'UMIL CAMPECHE, C.P. JORGE CARLOS HURTADO VALDÉZ.- U KA'AJALACHIL, LIC. CARLOS FELIPE ORTEGA RUBIO.- U JORON TS'IIBIL U K'AABA'OB.**

NOJ A'ALMAJ T'AANIL 162, TS'ABA'AN OJÉELTBIL TU JALA'ACH TS'AALAJIL NOJ JU'UN 3370, ICHIL U K'IINIL 21, TU WI'INALIL JULIO TU JA'ABIL 2005. TU YÓOK'LAL U LVIII U MOLA'AYIL MÚUCH' MEYAJ WÍINIK TU LU'UMIL CAMPECHE.

ULÁAK' JEETS' T'AANILO'OB

U yáaxil.- Le Noj a'almaj t'aana' ku káajal u béeytal u meyaj tuláak' u k'iinil ts'oka'an u ts'a'abal k'aj óoltbil ti' Noj ts'aalajil A'almaj T'aanil u Lu'umil campeche.

U ka'ap'éelil.- Ku tse'elel tuláakal le jeets' t'aanilo'ob ku kulpachtiko'ob ba'ax ku ya'alik le A'almaj T'aana'.

U yóoxp'éelil.- U kúuchil túumben nu'ukbesajilo'ob ti'al u beeta'al u meyajil u k'u'ubul u tsol meyajil Jala'achil je'el bix u meyajta'al u k'áatal u xak'alta'al u meyajil ku beetik mola'ayilo'obe' yaan u beeeta'al ichil u junja'ab je'ets'ek u béeytal u meyaj.

Jts'a'ab ojéelbil tu Kúuchil Meyaj le u Noj Mola'ayil Múuch' Wiinik u Lu'umil Campeche yaan tu kaajil San Francisco de Campeche, Campeche, ichil u ts'ook k'iinil u wi'inatal junio tu ja'abil bolontuwakp'éelbaak'.

C. Humberto Javier Castro Buenfil, Diputado Presidente.- C. Laura Olimpia E. Baqueiro Ramos, Diputada Secretaria.- C. Luis Eduardo Vera Vera, Diputado Secretario. U joron ts'íibil u k'aaba'ob.

Ichil u mayaj unaj u beeta'al je'el bix u ya'lik u jaats t'aanilo'ob 48, 49 yéetel 71, tu chan jaats ts'íibil XVIII U Noj A'almaj T'aanil u Lu'umil Campeche kin túuxtik ka ts'íibta'ak yéetel ka ts'a'abak k'ajóoltbil ichilo'one'ex.

Jts'a'ab ojéeltiltu Kúuchil Meyaj le u Noj Mola'ayil u Lu'umil Campeche yaan tu kaajil San Francisco de Campeche, Campeche, ichil u ka'ap'éel k'iinil u wí'inil julio tu ja'abil bolontuwakp'élbaak'.

U JALA'ACHIL U LU'UMIL CAMPECHE, C.P. JORGE CARLOS HURTADO VALDÉZ.- U KA'AJALA'ACHIL, M. EN D. RICARDO MEDINA FARFÁN.- U JORON TS'ÍIBIL U K'AABA'OB.

NOJ A'ALMAJ T'AANIL 236, TS'ABA'AN OJÉELTIL TU JALA'ACH TS'AALAJIL NOJ JU'UN 4316, ICHIL U K'IINIL 15, TU WÍ'INALIL JULIO TU JA'ABIL 2009. TU YÓOKLAL U LIX U MOLA'AYIL MÚUCH' MEYAJ WÍNIK TU LU'UMIL CAMPECHE.

NOJ A'ALMAJ T'AAN

U LX Mola'ayil Múuch' Wínik tu Lu'umil Campeche ku A'almaj T'aantik:

A'ALMAJ T'AANIL 231

YÁAX JAATS TS'ÍIB.- Ku jeets' ts'íibta'al u A'almaj T'aanil Kanambe'enil u chiükul k'aaba' meyajnáal tu Lu'umil Campeche je'el bix tu Méekta'an kaajilo'ob, ti'al túun u p'áatal beya':

KA'AJAATS TS'ÍIB.- Ku tse'elet u Noj Jaatsil Ts'íib tu yóok'lal "Kanambe'enil u chiükul k'aaba' máak" ichil u Yáax noj jaats Ts'íib "U Jeets' T'aanilo'ob meyajnáalo'ob" u jaats ts'íibilo'ob ku káajbal 31 tak u 38 yaan tu Noj A'almaj T'aanil u Ts'a'abal K'aj óoltbil u tsol meyaj u Ja'alach u Lu'umil Campeche, je'el bix u ya'lik u chan jaatsil V tu jaats ts'íib 3 láayli' te' tu jets t'aanil meyajnáalo'ob.

ULÁAK' JEETS' T'AANILO'OB

U YÁAXIL.- Le A'almaj T'aana' ku káajal u béeytal ti' u jo'olajun k'iinil ts'oka'an u ts'a'abal ojéeltil tu Noj Ts'aalajil A'almaj T'aanil u Lu'umil Campeche.

U KA'AP'ÉELIL.- U jeets' t'aanil ti'al u béeychajal u k'aj óolta'al u k'aaba' máak, u yutsküinta'al, u tu'upul wáaj u kúulpach t'aaniltu yóok'lal yaantu k'ab Mola'ayilo'obe', yaan u túumbenkúunsa'al wáaj u máak'anta'al uláak'óob tumen le Noj Mola'ayila', chéen ba'ale' tu ichil u lajuntujo'olajump'él k'iinil ts'o'oka'an u jo'op'ol u béeychajal u meyaj le Noj A'almaj T'aana'.

U YÓOXP'ÉELIL.- Tuláakal u ts'íibil ju'unil ikil u k'áata'al u tsol t'aanil meyaj Jala'achile' oksa'ab tu k'iinil ma' káajak u béeychajal u meyaj le Noj A'Almaj yéetel wáaj jk'u'ub tu mejen kúuchilo'ob u t'aanla'ad ti'ál u k'u'ubul u k'aaba' máak, u yutskiinta'al wáaj u tu'upul u chíikulilo'ob u líik'smajo'obe', yaan u ts'o'oksa'al u meyaj je'el bix u ya'alik u Noj A'Almaj T'aanil u Ts'aabal K'aj óoltbil u meyaj Jala'achil.

U KAMP'ÉELIL.- U Mola'ayilo'ob Meyaj Jala'achile' yaan u ts'áaiko'ob ojéeltbil te' Noj Mola'aya' ts'oka'an u yóoxk'aal k'iinil jo'op'ok u meyaj le Noj A'Almaj T'aana', u tsoolil u túumben nu'ukbesajilo'ob ikil u líik'sa'al u k'aaba' máak yaan tu k'abo'ob.

U JO'OP'ÉELIL.- U pikil ju'unil tu'ux ku ya'alik jach kanambe'enil u jeets' t'aanilo'obe' je'el bix u ya'alik u Yóoxp'ée noj jaats ts'íibil le Noj A'Almaj T'aana' yaan u ts'aabal k'aj óoltbil tumen u Mola'ayilo'ob Meyaj Jala'achil tu yóoxk'aal k'iinilo'ob ts'oka'an u ts'aabal k'aj óoltbil xan le Noj A'Almaj T'aana', beyxano' ichil le k'iino'ob je'elo' yaan u túuxtiko'on tu Noj Mola'ayil utí'ál u jeets' ts'íibta'al u k'aaba' le pikil ju'uno'.

U WAKP'ÉELIL.- Ku tse'elet tuláakal le jeets' t'aanilo'ob ku kulpachtiko'ob ba'ax ku ya'alik le A'Almaj T'aana'.

Jts'a'ab ojéeltbil tu Kúuchil Meyaj le u Noj Mola'ayil Múuch' Wiinik u Lu'umil Campeche yaan tu kaajil San Francisco de Campeche, Campeche, ichil u bolonlajun k'iinil u wi'inalil junio tu ja'abil ka'lajuntuwaxabaak'. C. Gloria del Carmen Gutiérrez Ocampo. Diputada Presidenta.- C. Silvia María Avilés Rivera, Diputada Secretaria.- C. José Manuel Cambranis Caballero, Diputado Secretario. U joron ts'íibil u k'aaba'ob.

Ichil u meyaj unaj u beeta'al, je'el bix u ya'alik u jaats t'aanilo'ob 48, 49 yéetel 71, tu chan jaats ts'íibil XVIII U Noj A'Almaj T'aanil u Lu'umil Campeche kin túuxtik ka ts'íibta'ak yéetel ka ts'a'abak k'ajóoltbil ichilo'one'ex.

Jts'a'ab ojéeltbil tu Kúuchil Meyaj le u Noj Mola'ayil u Lu'umil Campeche yaan tu kaajil San Francisco de Campeche, Campeche, ichil u ka'ap'éel k'iinil u wi'inalil julio tu ja'abil ka'lajuntuwakbaak'. U JALA'ACHIL U LU'UMIL CAMPECHE, LIC. FERNANDO EUTIMIO ORTEGA BERNÉS.- U KA'AJALA'ACHIL "A" U KUCHMAJ U MEYAJ KA'AJALACHIL, MTRA. PERLA KARINA CASTRO FARÍAS.- U joron ts'íibil u k'aaba'ob.

NOJ A'ALMAJ T'AANIL 231, TS'ABA'AN OJÉELTBIL TU JALA'ACH TS'AALAJIL NOJ JU'UN 5033, ICHIL U K'IINIL 06, TU WI'INALIL JULIO TU JA'ABIL 2012. TU YÓOK'OLAL U LIX MOLA'AYIL MÚUCH' MEYAJ WÍINIK TU LU'UMIL CAMPECHE.

ULÁAK' JEETS' T'AANILO'OB

U YÁAXIL.- Le Noj A'almaj T'aana' ku káajal u béeytal ti' u jo'olajun k'iinil ts'ok'a'an u ts'a'abal ojéelbil ti' u Noj Ts'aalajil A'almaj T'aanil u Lu'umil Campeche.

U KA'AP'ÉELIL.- Ku tse'eel tuláakal u jaajats t'aanilo'ob ku kulpachtiko'ob ba'ax ku ya'alik le Noj A'Almaj T'aana'.

Jts'a'ab ojéelbil tu Najil Jala'achil u Lu'umil Campeche yaan tu kaagil San Francisco de Campeche, Campeche, ichil u ka'alajun k'iinil u wi'inalil junio tu ja'abil ka'alajuntuwaxbaak'.- C. Gloria del Carmen Gutiérrez Ocampo. Diputada Presidenta.- C. Silvia María Avilés Rivera, Diputada Secretaria.- C. José Manuel Cambranis Caballero, Diputado Secretario. U joron ts'iib u k'aaba'ob.

Ichil u meyaj unaj u beeta'al, je'el bix u ya'alik u jaats t'aanilo'ob 48, 49 yéetel 71, tu chan jaats ts'iibil XVIII U Noj A'almaj T'aanil u Lu'umil Campeche kin túuxtik ka ts'iibta'ak yéetel ka ts'a'abak k'ajóoltbil ichilo'one'ex.

Jts'a'ab ojéelbil tu Kúuchil Meyaj le u Noj Mola'ayil u Lu'umil Campeche yaan tu kaagil San Francisco de Campeche, Campeche, ichil u ka'ap'éel k'iinil u wi'indil julio tu ja'abil ka'alajuntuwakbaak'. U JALA'ACHIL U LU'UMIL CAMPECHE, LIC. FERNANDO EUTIMIO ORTEGA BERNÉS.- U KAAJALAACHIL "A" U KÚCHMAJ U MEYAJ KAAALAJIL, MTRA. PERLA KARINA CASTRO FARÍAS.- U joron ts'iibil u k'aaba'ob.

NOJ A'ALMAJ T'AANIL 232, TS'ABA'AN OJÉELTBIL TU JALA'ACH TS'AALAJIL NOJ JU'UN 5033, ICHIL U K'IINIL 6, TU WI'INALIL JULIO TU JA'ABIL 2012. TU YÓOKLAL U LX U MOLA'AYIL MÚUCH' MEYAJ WÍINIK TU LU'UMIL CAMPECHE.

U TS'OOK A'ALMAJ T'AANILO'OB JTS'A'AB OJÉELTBIL TUMEN U MOLA'AYIL MÚUCH' MEYAJ WÍINIK TU LU'UMIL CAMPECHE

NOJ A'ALMAJ T'AANIL 236, TS'ABA'AN OJÉELTBIL TUMEN U LIX MOLA'AYIL MÚUCH' MEYAJ WÍINIK TU LU'UMIL CAMPECHE TU JALA'ACH TS'AALAJIL NOJ JU'UN 5166, ICHIL U K'IINIL 21, TU WI'INALIL ENERO TU JA'ABIL 2013. KU TSE'EEL U JAATS TS'IIBIL 74 YAAN ICHIL U A'ALMAJ T'AANIL U TS'A'ABAL OJÉELTBIL UT SOL MEYAJIL JALA'ACHIL TU LU'UMIL CAMPECHE.

ULÁAK' JEETS' T'AANILO'OB

U YÁAXIL.- Le A'almaj T'aana' ku káajal u béeytal ti' u jo'olajun k'iinil ts'oka'an u ts'aba'abal ojéelbil ti' u Noj Ts'aalajil A'almaj T'aanil u Lu'umil Campeche.

U KA'AP'ÉELIL.- Ts'aabil ojelbil ti' u Noj Mola'ayil taanlajil tokbail Kaaj yéetel ti' u Mola'ayil u ts'a'abal k'aj óoltibi u tsol meyajil Jala'achil wey t Lu'umile'exe'.

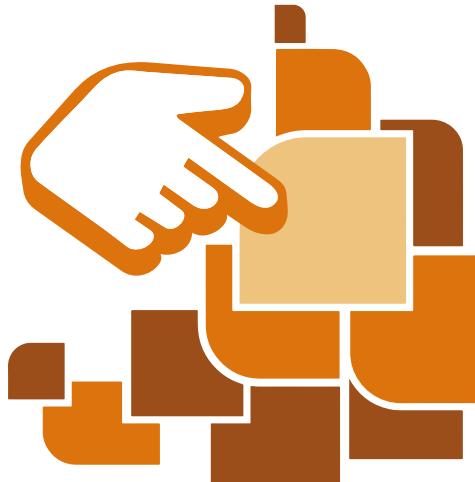
U YÓOXP'EELIL.- Ku tse'elel tuláakal le jeets' t'aanilo'ob ku kulpachtiko'ob ba'ax ku ya'alik le A'almaj T'aana'.

Jts'a'ab ojéelbil tu Kúuchil Meyaj le u Noj Mola'ayil Múuch' Wíinik u Lu'umil Campeche yaan tu kaajil San Francisco de Campeche, Campeche, ichil u bolonlajun k'iinil u wi'inanil diciembre tu ja'abil ka'alajuntuwaxbaak'.

C. José Manuel Manrique Mendoza. Diputado Presidente.- C. Humberto Manuel Cauch Jesús, Diputado Secretario.- C. Teida García Córdova, Diputado Secretario. U joron ts'iibil u k'aaba'ob.-----

Ichil u meyaj unaj u beeta'al, je'er bix u ya'alik u jaats t'aanilo'ob 48, 49 yéetel 71, tu chan jaats ts'iibil XVIII U Noj A'almaj T'aanil u Lu'umil Campeche kin túuxtik ka ts'iibta'ak yéetel ka ts'a'abak k'ajóolbil ichilo'one'ex.

Jts'a'ab ojéelbil tu Noj Naijl Jala'achil u Lu'umil Campeche yaan tu kaajil San Francisco de Campeche, Campeche, ichil u kantuka'ak'aal k'iinil u wi'inanil junio tu ja'abil ka'alajuntuwakbaak'.- **U JALA'ACHIL U LU'UMIL CAMPECHE, LIC. FERNANDO EUTIMIO ORTEGA BERNÉS.- U KA'AJALACHIL, LIC. WILLIAM ROBERTO SARMIENTO URBINA.**

COTAIPEC

COMISIÓN DE TRANSPARENCIA Y ACCESO A LA
INFORMACIÓN PÚBLICA DEL ESTADO DE CAMPECHE